

Késő középkori regeszták Pápa város történetéhez (1327–1461)

IV. KÖZLEMÉNY (1441–1461)

168.

1441. február 12. Réde

(*in descensu nostro exercituali in villa Rede, die dom. ante Valentini*)

König Wladislaus I. bestätigt den Paulinern von Porwa die Schenkungen des Ladislaus von Gara: genannt sind u. a. die Dörfer Újfalu und Súr im Komitat Veszprim, ein Haus und ein Grundstück des gestorbenen Kaufmannes Jakob Prenner in Pápa, ferner zwei Wassermühlen am Flusse Tapolca bei Pápa.

I. Ulászló adománylevele a Porwa-i pálos kolostor javára. A kolostor perjele, László testvér, kolostora és a rend nevében előadta a királynak, hogy bár Gara-i László macsói bán a kolostor általa történt alapításakor annak ellátására bizonyos falvait vagyis birtokait, azaz Wyfalw-t és Swr-t Veszprém, Zemere-t és Menfew-t Győr valamint Mak-ot Komárom megyében, továbbá Pápa mezővárosban egy, korábban a néhai Prenner-nek mondott Jakab kereskedő tulajdonát képező házát illetve telket, valamint ezen Pápa mezőváros alatt a Tapolcza folyón két vízimalmot, mindezek minden haszonvételével, jövedelmével és tartozékával (*certas suas villas seu possessiones, puta Wyfalw et Swr in Wespri-miensi, ac Zemere et Menfew in lauriensi, necnon Mak appellatas in Komaro-niensi comitatibus habitas, item quandam domum seu fundumcurie [sic!] in opido Papa vocato existentem, que scilicet condam Iacobi Prenner dicti instito-ris prefuisset, ac duo molendina in fluvio Tapolcza prope ipsum opidum Papa a parte inferiori decurrenti, cum omnibus ipsarum et eorundem utilitatibus et pertinentiis ac proventibus*) adományozott, mégis, mivel a király a mondott László bánt hűtlenségben marasztalta el (*protunc nos prefatum Ladislaum ba-num propter nonnulla sua delicta contra nos et totum regnum nostrum notam*

infidelitatis incurrisse declarassemus), félnek, hogy az általa adott javakban őket kár érheti, és így a királytól az adományok megerősítését kérte (*denuo et ex novo ac nove nostre donationis titulo conferre dignaremur*). A király meghallgatja kérésüket és Isten dicsőségére a fenti javakat (*pretactas possessiones seu villas Wyfalw, Swr, Zemere, Menfew et Mak nominatas in comitatibus, quibus supra, habitas, necnon antelatom domum seu fundumcurie [sic!] in prefato opido Papa existentem ac molendina prenotata*) minden esetleg felmerülő királyi joggal (*simulcum omni iure nostro regio, si quod in eisdem quibuscunque modis, causis et rationibus nostram maiestatem concerneret*), minden tartozékkal és haszonvételükkel új adományként (*nove nostre donationis titulo*) nekik adományozza, maga és utódai nevében a pálosoknak a mondott adományokban való megvédését ígérve. Az oklevél a titkospecséttel erősített meg (*litteras nostras sigilli nostri secreti communitas*); szöveg alatt ennek nyomai megvannak.

DL 13610, eredeti, a hajtások mentén kissé szakadozott hártya, a szöveg alatt, középpütt I. Ulászló vörös viaszba nyomott első titkospecsétjének nyomával; a pecsét alatt és a szöveg fölött, jobb oldalt kancelláriai jegyzet (*Commissio propria domini regis.*); DL 25961, másolat.

169.

1441. február 19.¹ (*die dom. post Valentini*)

König Wladislaus I. gibt seinem Getreuen, Georg, dem Sohn Antons von Pápa, die Güter, die dieser früher aufgrund gewisser Geldstrafen an solche Personen abtreten sollte, die später dem König untreu geworden seien, zurück; genannt sind u. a. der Besitz Odoska, ferner die Teile der Besitze Pápa, Zsemlér und Potony im Komitat Veszprim.

I. Ulászló jutalmazni kívánván azon hűséges szolgálatokat, melyeket Pápai Antal fia: György koronázásától fogva neki teljesített (*consideratis fidelitibus et fidelium servitiorum meritis fidelis nostri Georgii filii Anthonii de Papa, quibus idem a tempore felicis coronationis nostre non parcendo persone et rebus suis*) egy bizonyos Odoska nevű birtokát, amely bizonyos bírságok miatt Lihyrth-i Zarka Péter fia: Domonkos, illetve birtokrészeit a mondott Pápa, Semler és Pothon nevű Veszprém megyei, valamint Zenthkyralkezy, Myser és Thomay nevű Zala megyei birtokokban, mely utóbbiak a fenti okból Gara-i László bán familiárisa, Hon-i Pál fia: János, illetve Chaab-i Miklós fia: László kezére ju-

¹ Keltezési hely nincs kiírva.

tottak (*quandam possessionem suam Odoska vocatam Dominico filio Petri dicti Zarka de Lyhirth, ac portiones suas possessionarias in possessione Papa predicta, Sem[le]r et Pothon in Vesprimiensi, necnon Zenthkyralkezy, Myser et Thomay vocatis possessionibus in Zaladiensi comitatibus existentibus habitas Iohanni filio Pauli de Hon, familiari Ladisl[ai b]ani de Gara, ac Ladislao filio Nicolai de Chaab, alias pro certo birsagys et iudiciorum oneribus, quibus idem Georgius iudicialiter convictus extitisset, ut idem asserit, statutas*), mivel az új birtokosok Erzsébet királyné híveit támogatva lázadókká lettek, minden haszonvételükkel és tartozékukkal, ahogy korábban birtokolta, visszaadja Pápai Györgynek (*eidem Georgio de Papa*), továbbá minden bírságot, amelyben ez a fenti Domonkos János és László ellen elmarasztaltatott, azok említett hűtlensége miatt elenged.

DL 92911, eredeti, a hajtások mentén és egy-két különálló pontban megcsonkult papíroklevél, a szöveg alatt a király vörös viaszú, viszonylag épen megmaradt első titkospecsétjével. A szöveg fölött, jobb oldalt kancelláriai jegyzet (*Commissio propria domini regis.*).

170.

1441. március 1. Pápa (*Datum in oppido Papa predicto in die cinerum*)
König Wladislaus I. befiehlt den Komitaten Veszprim und Zala, ferner dem
Kastellan von Pápa, seinem Getreuen, Georg, dem Sohn Antons von Pápa, die
Güter, die Georg früher aufgrund gewisser Geldstrafen an solche Personen
hatte abtreten müssen, die später dem König untreu geworden seien,
zurückzugeben.

I. Ulászló parancsa Zala és Veszprém megyékhez, valamint vitézlő Puchlusa [?]² pápai kapitányhoz (*capitaneo de Papa*) és alkapitányaihoz. Tekintettel Pápai György (*Georgii de Papa*) hű engedelmességére, Odoska birtokát (*possessionem suam Odoska vocatam*), amely Lihérty Szarka Péter fia: Domonkosnak (*Dominico filio Petri dicti Szarka de Lyhirth*), és birtokrészeit, melyeket a Veszprém megyei említett Pápa, továbbá Zsemlér és Potony, valamint a Zala megyei Szentkirály, Keszi³, Mizers és Tomaj birtokokon (*ac portiones suas possessionarias in possessione Papa supradicta*,⁴ *Semlyér et Pothon in Vesprimiensi, necnon Szent Király, Keszi, Misér et Tomaj vocatis possessionibus in Szaladiensi comitatibus existentibus*) bírt, és amely utóbbiak Garai László bán fami-

² Valószínűleg Pwklitze lesz, vö. ENGEL 1996. I. 389.

³ I. Ulászló oklevelében 1441. február 19-én (DL 92911): *Zenthkyralkezy*.

⁴ Kissnél: *sic dicta*.

liálásának: Hem-i Pál fia Jánosnak,⁵ valamint Csab-i Miklós fia: Lászlónak bizonyos bírságok címén, amelyekben György elmarasztaltatott, jutottak kezére, és amelyek birtokába ezeket be is iktatták, mivel az új tulajdonosok a lázadókhoz csatlakozva hűtlenségbe estek, ezeket tőlük, azaz Domonkostól, Jánostól és Lászlótól elvéve Györgynek visszaadni rendeli, egyszersmind elrendeli György megvédését ezen birtokaiban. Az oklevelet elolvasás után adják vissza a bemutatónak.

Kis kihagyással teljes szövegben — úgy tűnik, nem kifogástalan pontossággal — közölte Kiss István: KISS 1908/1996. 162–163. 8. szám; regesztája: REIZNER 1893/1997. 21. Vö. I. Ulászló oklevelét 1441. február 19-éről, DL 92911.

171.

1441. március 1. Pápa (*Datum in opido Papa in die cinerum anno Domini millesimoquadringsimoquadragesimoprmo [sic!]*)
Pápa kommt als Datierungsort einer königlichen Schenkungsurkunde vor.

I. Ulászló Hédervári Lőrinc nádor kérésére familiárisainak, Path-i Kanthor dictus Mátyás fiainak: Miklósnak és Albertnek adományt tesz; a Pozsony királyi várhoz tartozó, Pozsony megyei Swl birtok egy részét kapják, a vártól elszakítva.

DL 44306, eredeti, hártya, szöveg alatt középtűt a király vörös viaszú titkospecsétje; az oklevél privilegialis megerősítést ígér. A szöveg fölött, jobb oldalt kancelláriai jegyzet *Commissio propria domini regis.*; a pecsét alatt ugyanez a következőképp: *Commissio propria domini regis Laurentio de Hedrehwar, regni Hungarie palatino, referente.*

172.

1441. március 2. Pápa (*Datum in opido Papa vocato feria quinta proxima post diem cinerum anno Domini M^oCCCC^oXLprimo*)
Pápa kommt als Datierungsort einer königlichen Schenkungsurkunde vor.

I. Ulászló Kwsal-i Jakch Mihály és László, korábbi erdélyi vajdák érdemeire való tekintettel nekik és rokonaiknak Erdélyben, Doboka megyében birtokokat adományoz.

DL 27303, eredeti, papír, hátán zárólag I. Ulászló vörös viaszba nyomott első titkospecsétje.

⁵ I. Ulászló oklevelében 1441. február 19-én (DL 92911): *Iohanni filio Pauli de Hon.*

173.

1441. május 3. Veszprém (*Vesprimii, in inventionis crucis*)

*König Wladislaus I. gebietet dem Veszprimer Kapitel die Grenzbegehung des
Pápaer Besitzteils von Georg, dem Sohn des Anton von Pápa.*

I. Ulászló király parancsa a veszprémi káptalannak. Papa-i Antal fia: György kérésére, miszerint a Veszprém megyei Pápa birtokon békésen bírt része (*quedam portio sua possessionaria in predicta possessione Papa vocata in comitatu Vesprimiensi existens* [sic!] *apud manus suas pacifice habita*) határjárásra szorul, megparancsolja a káptalannak a határjárást, az esetleges ellentmondók alkalmas időpontra való megidézését a királyi jelenlét elé és az eljárásról jelentés írását. Kijelölt királyi emberek: Derecske-i István fia: János, Gondi János fia: Egyed vagy Lőrinc (*seu Laurentius, seu Egidius filius Joannis Gondi*), Theodi-i István, Beresfeő-i [sic!] Hagmas Balázs, Bedege-i Domonkos.

Átírva a káptalan 1441. július 6-i jelentésében, amelyet kis kihagyással teljes szövegben közölt Kiss István: KISS 1908/1996. 163–166. 9. szám [a parancslevél: 163–164.]; regesztája: REIZNER 1893/1997. 21., ld. alább.

174.

1441. június 7. Pápa (*in Papa, f. IV. post Pent.*)

Basilius von Döbrönte und Jane von Csánig, der Pole, denen die Burg Pápa von zwei streitenden Parteien, d. h. von Wilhelm und Beczka Pwklicze von Pozoricz von der einen, und Ladislaus Pető von Gerse und die Adeligen der Komitate Zala, Eisenburg und Veszprim von der anderen Seite hinterlegt worden ist, versprechen, dass sie die Burg dem zukünftigen königlichen Urteil entsprechend an die eine oder die andere Partei herausgeben werden.

Nos, Basÿ de Debrenthe ac Jane Polonus de Chanÿgh, memorie commendamus perpresentes [sic!] *quibus expedit universis, quod, quia egregius Wilhelmus et Beczka Pwklicze de Pozoricz de partibus Moravie, nunc autem in regno Hungarie gubernatores castrorum Kezÿ et Papensis* [sic!] *ab una, parte vero ab altera magnificus Ladislaus Pethew de Gelse, Zaladiensis et Castriferrei comitatum comes, ac universi proceres et nobiles dictorum Zaladiensis et Castriferrei necnon Wesprimiensis comitatum in talem devenerunt pacis et concordie unionem, quod dictum castrum Papa ad manus nostras, tanquam communes, tamdiu, donec serenissimus dominus Wladislaus, Hungarie, Polonie etc. rex, inter partes prenominatas in facto dicti castri secundam dispositionem*

duxerit deliberandam, dederunt et assignaverunt. Habita autem deliberatione ipsius domini nostri regis secundum preceptum eiusdem domini nostri regis ad manus illius vel illorum, bona fide Christiana [XPiana] et honore nostris promittimus et pollicemur dare et assignare vigore presentium mediante. Datum in Papa, feria quarta post festum Penthecostes anno Domini etc. XI^{mo} primo.

Fordítása: „Mi, Döbrönte [Himfi] Basilius és Csánigi Lengyel Jane jelen oklevelünkkel emlékeztetül ajánljuk mindenkinek, akit illet, hogy, mivel a vitélő Pozoricz-i Vilmos és Pozoricz-i Pwklicze Beczka Morvaországból, jelenleg Magyarországon Kesző várának és a pápai várnak kormányzói [várnagyai], egyfelől, másfelől pedig a nagyságos Gersei Pető László, Zala és Vas vármegyék ispánja valamint a mondott Zala és Vas, továbbá Veszprém megyék összes előkelői és nemesei azon békességre és megegyezésre jutottak, hogy a mondott Pápa várat kezünkre mintegy letétbe adták és bocsátották mindaddig, míg az igen felséges úr, Ulászló, Magyarország, Lengyelország stb. királya az említett felek közt a mondott vár dolgában alkalmas ítéletet nem hoz, keresztény hitünkre és becsületünkre ígérjük és fogadjuk, hogy király urunk ítéletének meghozatala után, ugyanezen király urunk parancsának megfelelően fogjuk egyik vagy másik fél kezébe adni és bocsátani. Kelt Pápán, a pünkösöd utáni szerdán, az Úr stb. 40egyedik évében.”

DL 92922, eredeti, papír, szöveg alatt két természetes színű kerek rányomott pecsét maradvánnyal: a sötétebbik, átmérője kb. 25 mm, viszonylag épebb, a világosabbik, átmérője kb. 19 mm, teljesen formátlanra nyomódott.

175.

1441. július 6. [Veszprém]

(16. die reambulationis / f. IV. ante Joannis Baptiste)

*Das Veszprimer Kapitel begeht die Grenzen des Pápaer Besitzteils von Georg,
dem Sohn des Anton von Pápa.*

A veszprémi káptalan jelenti I. Ulászló királynak, hogy 1441. május 3-i parancsára (ld. feljebb) Bedege-i Domonkos királyi emberrel kiküldte Ujfalú-i Gál mester kanonokot, akik jelentették, hogy 1441. június 21-én⁶ [Pápai Antal fia: György] Pápa birtokon bírt birtokrészére (*ad faciem predictae portionis possessionarie in dicta possessione Papa habite*) kiszálltak, és ott a birtokrészrel határos Pápai Tamás győri kanonokot, György fia: Antalt, Pápai Therbek Domon-

⁶ Kiss dátumfeloldásában (sajtó)hiba: ott június helyett július áll.

kost, László fia: András Pápa birtok bíróját, Berki Dénest, Takácsi Antalt és Kisgyimóti Istvánt (*honorabili magistro Thoma de Papa predicto concanonico ecclesie Jaurinensis, Antonio filio Georgii, Dominico Therbek de Papa antedicta, item Andrea filio Ladislai iudice ipsius possessionis Papa, Dionisio Berki, Antonio de Takácsi, item Stephano de Kisgymóth*), akik személyesen meg is jelentek, valamint a többi határosokat és szomszédokat összehíván és azok jelenlétében a birtokrész határát megjárták. Keletről kezdték, a Tapolca folyó mellett, ahol a Cser pataknál határjelet emeltek, majd nyugatra indulva Pápa birtok szomszédságában az Újfalunak nevezett kertek mentén jó darabon egyenesen haladva elértek egy úthoz, majd azon átkelve egy másik úthoz, amely Pápa birtokról Lak birtokra vezet, amely mentén egy kicsit az fenti irányban haladva elérték a régi határokat, ahonnan déli irányba fordulva eleget menve két határjelet érintettek, amelyek mellett újra felhalmoztak egy határjelet, innen a fentemlített keleti irányba fordulva egy hosszú szakaszon visszatértek az említett Tapolca folyóhoz, és a folyón átkelve a Cser pataknál emelt korábbi határjellel szemben ezen folyónál egy határjelet újból felhalmoztak, és ezzel befejezték (*primo inceperunt a parte orientali iuxta fluvium Tapolca videlicet vocatum, penes quendam rivulum Cser vocatum, ubi unam metam terream erexissent, ab hinc ad plagam occidentalem ascendendo et vicini [sic!] ipsius possessionis Papa pertranseundo procedendoque penes ortos Nova Villa vocato in bono spatio directe pervenissent ad quandam viam publicam, ipsam transeundo iterum attigissent ad quandam aliam viam, per quam iretur de ipsa possessione Papa ad possessionem Lak, penes quam ad antelatum plagam modicum eundo ad metas veteres applicuissent, abinde ad plagam meridionalem flectendo, satis in competenti spatio procedendo ad duas metas terreas attigissent, penes easdem unam metam terream denuo cumulassent, deinde ad antedictam plagam orientalem flectendo, per longum spatium regrediendo ad antelatum fluvium Tapolca videlicet vocatum pervenissent, ipsumque fluvium transeundo ex opposito prioris mete primo penes predictum rivulum Cser nominatum erecte, iuxta eundem fluvium unam metam terream de novo agregassent ibidem terminando*). A birtokrészt ellentmondás nélkül Pápai Antal fia: György (*Georgio filio Antonii de iam dicta Papa*) tulajdonának nyilvánították (*reliquissent*), a törvényes időt a birtokon kivárva.

Kis kihagyással teljes szövegben közölte Kiss István: KISS 1908/1996. 163–166. 9. szám; regesztája: REIZNER 1893/1997. 21.

176.

1441.

*König Wladislaus I. gibt Paul Bánfi von Alsólendva die Burg und den
Marktflecken Pápa.*

(Reizner regesztája szerint) Ulászló király Pápa várát és mezővárost a hozzá tartozó jószágokkal együtt alsólendvai Bánfi Pálnak adományozza.

Regesztája: REIZNER 1893/1997. 21.

177.

1442. március 11.⁷ Alsólendva (*Linduae, die dom. ante Gregorii papae*)
*Stephan und Paul Bánfi von Alsólendva fordern Georg von Káld auf, ihnen
gegen die die Burg Pápa belagernden Tschechen Hilfe zu leisten.*

Alsólendvai Bánfi István és Pál parancsa Kald-i Györgynek. Mivel Pápa várukat csehek és más ellenségeik ostromolják, megkéri őt, hogy minél több emberével szerdára /1442. március 14./ Vasvárhoz (*feria quarta nunc ventura, ad castrum ferreum*) jöjjön segítségükre.

Kiadása: CDH X/4. 157–158.

178.

1442. június 25. Pápa (*Datum in Papa, feria secunda proxima post festum
nativitatis beati Iohannis baptiste anno Domini millesimo quadringentesimo
quadragesimo secundo*)
*Stephan und Paul Bánfi von Alsólendva gewähren einigen ihrer Gegner und
deren Dienstleuten freies Geleit im Rahmen eines Waffenstillstandsabkom-
mens bis zum 11. November 1442.*

Alsólendvai Bánfi István és Pál (*Stephanus et Paulus condam bani de Alsölýndwa*) keresztény hitükre fogadják, hogy megegyezve vitézlő [...] Tamás vespérmémi préposttal, valamint Döbrönte Himfi Lászlóval és Jánossal (*cum egregiis viris [lyuk] domino Thoma preposito ecclesie Wesprimiensis necnon Ladislao et Iohanne filiis Heem de Debrenthe [lyuk] amicis nostris dilectis*) fegyverszünetet kötnek (*treuge pacis disposuimus unionem*) a jelen oklevél keltétől 1442. november 11-én napnyugtáig (*a data presentium usque festum beati Martini*

⁷ A kiadásban rosszul: 1402. (Vö.: KUBINYI 1994. 86.)

ep[iscopi nunc pro]xime venturum, et ultima die usque occasum solis iuxta cursum ipsius naturalem). A szerződő felek és embereik területükön (*in dominiis nostris*) szabadon járhatnak-kelhetnek. Aki ezt nem tartja meg gyalázatos és becstelen emberként becsületét veszítse és hitszegőként marasztaltassék el, továbbá az elfogott félnek minden jogtalanságért, veszteségért és kárért (*tanquam irreprobus et inhonestus homo honores amittat et fidefragus convincatur, eidemque parti decepte de universis iniuriis, dampnis et nocumentis*) per nélkül elégtétellel tartozzék (*satisfactionem teneatur*). Azon feltétel alatt kötik a fegyverszünetet, hogy ha a felek valamelyike (*tali enim condicione interposita, quod si aliqua pars nostrarum partium*) a fegyverszünetet a fentemlítt ideig és napig nem akarná tartani, vagy felmondaná, akkor ez a fél a másik félnek ezt nyílt oklevelében tudtára adni két héttel korábban, minden vonakodás nélkül, mondott legkeresztényibb hitében legyen kötelezve (*usque prenotatum tempus et diem tenere noluerit sew recusaret, extunc illa [pars] alteri parti in litteris suis patentibus duabus septimanis ante scitum dare velit omni sine refutatione sub premissa fide christianissima [XPianissima]*). A fentiek megtartására pecsétjükkel megerősített oklevelükkel kötelezik magukat (*harum nostrarum [litter]arum sigilo [sic!] nostro consignatarum vigore et testimonio presentium mediante*).

DL 106831, eredeti. Restaurált papíron, több lyukkal. Szöveg alatt középpütt 25 mm átmérőjű, zömmel lepergett, zöld viaszú pecsét.

179.

1443. április 7. Buda (*in dom. Iudica*)

König Wladislaus I. verleiht Paul von Esegvár und Johannes von Lak den Besitz Mátéháza und ein verödetes Grundstück namens Egyedfimiklósfolde (Komitat Veszprim).

I. Ulászló vitézlő Esegvári Pál és Laki János (*egregii Pauli de Esegwar et Iohannis de Lak*) nem részletezett hű szolgálataira való tekintettel, amelyeket ezek neki a Magasságbeli akaratából Magyarország királyává történő szerencsés koronázása óta alkalmas helyeken és időkben őszinte hűséggel és szorgalmas gondoskodással teljesítettek (*per ipsos maiestati nostre a tempore coronationis nostre in regem huius regni Hungarie Altissimo volente feliciter facte locis et temporibus opportunis cum sincera fidelitate et diligenti sollicitudine exhibitis et impensis*) Veszprém megyében egy bizonyos Mátéháza nevű birtokát vala-

mint egy bizonyos Egyedfimiklós-földe nevű pusztát, amelyek ezen Mátéházi Vitéznek mondott István és néhai Egyed fia Miklós megszakadása folytán (*quandam possessionem Mathehaza vocatam in comitatu Wesprimiensi existentem per defectum seminis Stephani dicti Wythez de eadem Mathehaza, item quodam predium Egiedfymyklosfewlde nuncupatum in eodem comitatu Wesprimiensi habitum, similiter per defectum seminis condam Nicolai filii Egidii de eadem*), mint mondják, az ország szokása szerint a királyi felségre háramlottak, minden haszonvételükkel és mindenemű tartozékaikkal, úgymint művelt és meg nem művelt szántóföldekkel, földekkel, rétekkel, legelőkkel, erdőkkel, berkekkel, cserjékkel, hegyekkel, völgyekkel, szőlőkkel és szőlőhegyekkel, vizekkel, folyókkal, halastavakkal, halászati joggal, valamint malmokkal és malomhelyekkel, és általában bármiféle, bármely néven nevezendő haszonvételeiknek és tartozékaiknak teljességével (*simulcum cunctis eiusdem utilitatibus et pertinentiis eiusdem et ipsius, puta terris arabilibus cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, silvis, nemoribus, rubetis, montibus, vallibus, vineis, vinearum promontoriis, aquis, fluviis, piscinis, piscaturis, necnon molendinis et locis molendinorum et generaliter quarumlibet utilitatum et pertinentium suarum integritatibus quovis nomine vocitatis*) igazi és régi határaik között, a mondott Pálnak és Jánosnak valamint örököseiknek adományozza, az adomány későbbi privilegialis megerősítését ígérve (*harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante, quas in formam nostri privilegii redigi faciemus, dum nobis in specie fuerint reportate*).

DL 44343, eredeti, restaurált hártya. Jobboldalt felül relációs jegyzet: *Commissio propria domini regis*, a szöveg alatt középpüzt I. Ulászló vörös viaszú első titkospecsétjének romjai alatt a relációs jegyzet még kiegészítve: *Commissio propria domini regis domino summo cancellario referente*. Másolata: DL 68370.

180.

1444. április 22. Buda (f. IV. ante Georgii)

Paul Bánfi von Alsólendva und Bolondóc befiehlt seinen beiden Kastellanen in der Burg Pápa, Georg Fekecs von Haláp und Johannes von Pacsa, Dominikus Szarka in Ruhe zu lassen, sogar vor anderen zu verteidigen.

[Alsó]lendvai és bolondóci [Bánfi] Pál (*Paulus de Lindwa et de Bolondoch*) megparancsolja pápai várnagyainak, Halápi Fekecs Györgynek és Pacsai Jánosnak (*nobilibus viris, Georgio Fekech de Halaph et Iohanni de Pacha, castri nostri Papa vocati castellanis*), hogy Szarka Domonkost (*nobilem Dominicum*)

dictum Zarka) és övéit semmiképp se háborgassák, sőt, másoktól képességük szerint védjék meg (*ymmo et ab aliorum quorumcunque impedimentis iuxta vestrum posse protegere et defensare debeat*), a parancsot pedig elolvasás után adják vissza a bemutatónak.

DL 102488, eredeti, papír, szöveg alatt középpött kb. 23 mm átmérőjű, zöld viaszú, meglehetősen ép felzetes pecsét.

181.

1444. április 23. Buda (*Bude, in Alberti martiris*)

Die Gebrüder Himfi, nachdem sie dem Abt von Bél manche Güter, darunter auch einige Mühlen im Besitz Agyaglik, am Flusse Tapolca, zurückgegeben haben, befehlen ihren Kastellanen von Döbrönte, dass diese den Abt in Ruhe lassen sollen.

Döbrönte Himfi Tamás veszprémi prépost és kanonok, valamint Basilius és László parancsa kedvelt döbröntei várnagyaiknak: Koltai Matkónak és Györgynek, Szőke Jánosnak, Uzsali Jánosnak, helyetteseiknek, és minden familiárisuknak vagy hozzájuk tartozónak (*Thomas prepositus et canonicus ecclesie Wespriemiensis, et Basilis [Blasilis-ről javítva] ac Ladislaus filii Hym de Debrenthe, nobis dilectis Mathkoni et Georgio de Koltha ac Iohanni Zewke, alteri Iohanni de Usal, castellanis nostris castri Debrenthe, vel eius vicesgerentibus, ceterisque cunctis nostris aliis familiaribus vel ad nos adherentibus*). Mivel ők Szent Márton béli egyházának vagyis apátságának birtokait, tudniillik Borsodot, Polyánt, Gannát és Nosztopot, továbbá némely Agyaglik birtokon, a Tapolca folyásában lévő malmot (*possessiones ecclesie sew abbacie beati Martini de Beel, videlicet Borsod, Palyan, Ganna et Nozthop vocatas ac quedam molendina in possessione Agyaglyk in fluvio Thapolcza currenti*) Mihály apátnak visszaadtak, ezért szigorúan meghagyják a címzeteknek, hogy az apátot sem ezen, sem más birtokaiban ne háborgassák.

Pannonhalma, Capsarium 1045. 51-O3 (DF 207866), eredeti.

182.

1444.

Das Urteil des Hofrichters über die Einsprüche der Adeligen von Hany und Szentiván, die von diesen anlässlich der Statution der Besitze Szentiván und Acsád (Komitat Veszprim) und Bodorfalva (Komitat Zala) zugunsten des Georg von Pápa erhoben wurden.

(Reizner regesztája szerint) Rozgonyi György országbíró ítéletlevele azon ügyben, mely Pápa Györgynek a Veszprém megyei Szent-Iván és Acsád, valamint a Zala megyei Bodorfalva birtokokba való iktatása során Hany János és Szentiványi Tamás, Benedek, Ágoston, Fülöp, Márton, Jakab, György és Farkas elmentmondásaiból származott.

Regesztája: REIZNER 1893/1997. 21.

183.

1445.⁸

Der Woiwode von Siebenbürgen, Nikolaus von Újlak, und der Banus von Machow, Ladislaus von Gara, anerkennen, dass Stephan und Paul Bánfi von Alsólendva dem genannten Ladislaus von Gara das Kastell Pápa zurückgegeben haben; als Erwiderung versprechen der Woiwode und der Banus ihnen Schutz gegen alle, besonders gegen die Grafen von Cilli.

Újlaki Miklós erdélyi vajda és Garai László macsói bán tudtul adják, hogy mivel szeretett atyafiaik, nagyságos Alsólendvai Bánfi István és Pál (*magnifici Stephanus et Paulus filii Bani de Alsólýndwa, fratres nostri carissimi*), kérésükre, hogy köztük a kölcsönös szeretet és bővebb atyafiságos jóindulat erősödjék, nekik, azaz a mondott Garai László bánnak, Pápa kastélyt és a hozzá tartozó vagy tartozandó mezővárosokat és tartozékokat, csapataikat kivonva visszaadták és visszabocsátották, tette ezt különösen a mondott Bánfi Pál, ezért ők nekik keresztény hitükre és becsületükre megígérik jelen oklevelükkel, hogy ha a jeles fejedelmek, Cillei Frigyes és Ulrik grófok Bánfi István és Pál várát ostromolnák, akkor ők, különösen László bán, ezen Cillei grófokat a vár ostromától el fogják tántorítani és eltántorítani tartozzanak, és erre ezen Istvánnak és Pálnak keresztény hitükre és becsületük és emberségük elvesztésének terhe alatt kötelezik magukat, úgy, hogy azt, amit ők, együtt Miklós vajdával, a Cillei grófok közt egyfelől, másfelől pedig István és Pál között a felek közt felmerülő bármely ügyben rendelni, intézni és elrendelni fognak, azt mindkét fél tartozzék és legyen köteles elfogadni. Ígérik továbbá, hogy ők Istvánt és Pált meg fogják védeni teljes erejükből, és nekik minden segílyt megadnak az őket, váraikat vagy bármi javaikat támadni, károsítani vagy pusztítani akaró minden fejedelem és ember ellen, bármilyen nyelven beszéljen is az (*nostras ad*

⁸ Keltezés nagy része leszakadt, évszám elmosódott.

*petitiones, ut inter nos mutua dilectio et amplior fraternalis amor roboretur, nobis, scilicet prefato Ladislao bano de Gara, de castello Papa ac opidis et pertinentibus ad idem spectantibus et pertinere debentibus manus eorum excipiendo remiserunt et resignaverunt, precipue autem dictus Paulus filius Bani, ob hoc nos promittimus eisdem fide Christiana et honore nostris mediantibus per presentes, quod si illustres principes, Fridericus et Vlricus comites Cilie, castrum ipsorum Stephani et Pauli filiorum Bani obsiderent, tunc nos, signanter scilicet Ladislaus banus, eosdem dominos comites Cilie ab obsidione ipsius castrum removebimus et remove teneamur, et ad id ipsis Stephano et Paulo filiis bani sumus obligati sub fide nostra Christiana ac honoris et humanitatis amissione, sic, quod quidquid nos pariter unacum ipso domino Nicolao wayuoda inter ipsos dominos comites Cilie ab una, ac Stephanum et Paulum super factis quibuscunque inter eos habendis ordinabimus, faciemus et disponemus, ambe partes hoc acceptare debeant et teneantur. Et quod nos contra quoslibet principes et homines, cuiuscunque linguagii sunt et existant, ipsos Stephanum et Paulum, aut castra et bona eorum quolibet impedire et dampnificare aut depredare volentes, defensabimus toto nostro posse et auxilio). Bánfi István is legyen köteles a fentieket összességükben és külön-külön is megtartani, különösen a mondott Pápa kastélyt minden tartozékával és haszonvételével (*dictum castellum Papa cum omnibus suis pertinentiis et utilitatibus*) László bánnak visszaadni, ha ezt nem tenné, az oklevéladók semmire sincsenek kötelezve. Ők, azaz László bán, a Bánfiakat, familiárisaikkal és embereikkel (*familiaribus et hominibus*) a mondott Pápa kastély birtoklása felől (*super conservatione dicti castelli Papa*) nyugtatják.*

DL 64766, eredeti, papír, bal alsó sarka teljesen leszakadt, jobb alsó részén jelentős lyukkal. Az oklevél alsó fele elmosódott, csak ibolyántúli fény mellett olvasható. A szöveg alatt Újlaki Miklós csaknem teljesen lekopott, 25 mm átmérőjű zöld pecsétje és Garai László meglehetősen ép, 23 mm átmérőjű zöld pecsétje.

184.

1446. október 10. Buda (2. die Dyonisii)

Der Veszprimer Propst Thomas Himfi von Döbrönte fordert die Witwe des Georg von Hédervár in seinem und seiner Verwandten Namen auf, das verpfändete Garé (Komitat Baranya) zurückzugeben; unter den Verwandten erscheint auch Helene, die Ehefrau des Georg von Pápa.

Pálóci László országbíró tudtul adja, hogy előtte Döbrönte [Himfi] Tamás, veszprémi prépost, a saját, valamint vitézlő fivérei: Basilius és László, továbbá nővérei: Ilona és Borbála nemesasszonyok, Pápai György valamint Jaar-i Barocz Mihály feleségei nevében Hédervári György özvegyét: a nagyságos Ilona asszonyt (*venerabilis dominus Thomas de Debrenthe, prepositus ecclesie Wesprimiensis, magnificam dominam Elenam, relictam Georgii de Hedrehwara, facie ad faciem coram nobis repertam in sua ac egregiorum Basÿ et Ladislai, fratrum, necnon nobilium dominarum Elene, Georgii de Papa, et Barbare, Michaelis Barocz de Jaar, consortium, sororum suorum carnalium* [hiányzik: *personis*]) felszólította, hogy azt a pénzösszeget, amelyért Tamás prépost ősei részéről az ő Baranya megyei, Garé nevű mezővárosuk a néhai Mihály mesternek, az említett néhai Hédervári György apjának, valamint a néhai János győri püspök úrnak zálogosított el, vegye vissza, a mezővárost pedig neki és mondott fivéreinek és nővéreinek (*amonuit* [sic!] *eandem dominam Elenam, ut ipsa illam summam pecuniarum, pro qua opidum ipsorum Gare vocatum in comitatu de Baronÿa situatum condam magistro Michaeli, patri scilicet ipsius condam Georgii de Hedrehwara, ac condam reverendissimo domino Iohanni episcopo Jauriensi per predecessores ipsius domini Thome prepositi fuisset inignoratatum ad se recipere, idemque opidum sibi et dictis suis fratribus et sororibus*) mindenestül adja vissza. A felszólításon kívül Tamás prépost mondott fivérei és nővérei nevében is a mondott Ilona asszonyt és fiait: László pannonthalmi apátot és Hédervári Pált, továbbá mindenki mást (*venerabilem et religiosum dominum fratrem Ladislaum abbatem sancti Martini Sacri Montis Pannonie necnon Paulum de dicta Hedrehwara, filios eiusdem domine ac alios quoslibet*) Garé mezőváros visszatartásától eltiltotta.

DL 102501, eredeti, restaurált papír, hátán nem záró természetes színű pecsét nyoma.

185.

1446. december 12. A Bécs melletti táborban

(*Datum in descensu nostro exercituali campestri prope civitatem Wyennensem, f. II. ante Lucie virg. et mart.*)

Der Reichsverweser Johannes von Hunyad verleiht dem sich im Feldzuge gegen Friedrich III. ausgezeichneten Nikolaus, dem Sohn des Nikolaus von Dáka, und dessen Bruder, Georg, einen Teil des Besitzes Lak, welcher Besitzteil sich von der Kirche in Lak nach dem Dorf Borsosgyőr ausdehnt.

Hunyadi János kormányzó tudtul adja, hogy tekintettel nemes Dalka-i néhai Miklós fia: Miklós hűségére és ingyenes hű szolgálatainak érdemeire, amelyekkel ez Magyarország Szentkoronája és ezentúl az ő tetszését igyekezett sokféleképp, több alkalmas helyen és időben, különösen pedig a Hunyadi által a felséges fejedelem, Frigyes római király ellen ezen Szentkorona visszaszerzésére indított hadjáratban elnyerni (*consideratis multimodis fidelitatibus et fidelium servitiorum gratuiti meritis nobilis Nicolai filii condam Nicolai de Dalka, quibus ipse sacre regni Hungarie corone et expost nobis in plerisque locis et temporibus oportunis* [sic!], *signanter vero in exercituali expeditione per nos contra serenissimum principem, dominum Fridericum Romanorum regem, mota pro ipsius sacre corone recuperationem studuit complacere*), teljességgel minden királyi jogot, ha ugyan a Szentkorona bármi módon birtokol ilyet, vagy ilyen bármely okból, módon vagy bármi néven megilletné a királyi felséget az örökös vigasza nélkül elhunyt Szarka László Lak birtokon lévő és bírt birtokrészében, amely birtokrész az ezen faluban alapított templomtól kezdődően a Borsosgyőr falu felé eső részen egyenesen észak felé nyúlik el Veszprém megyében, amelynek, mint állítják, egy bizonyos része a mondott Miklós és édestestvére: György kezén van, nagyobb része azonban teljes egészében ugyanazon Lak-i néhai Ferenc fiainak: Jánosnak, Mihálynak, Péternek, Mártonnak és Imrének, valamint Hathalom-i László fiainak: egy másik Mihálynak és Lászlónak, mint a királyi jogokat hallgatással eltitkolóknak a kezén van (*totum et omne ius regium, si quod sacra corona in portione possessionaria condam Ladislai Zarka, hominis absque heredum solatio defuncti in possessione Lak vocata, incipienti ab ecclesia in eadem possessione fundata a parte ville Borsosgywr vocate, ad partem septentrionalem ad utramque lineam in comitatu Wesprimiensi, cuius certa pars erga manus prefati Nicolai necnon Georgii, fratris sui carnalis, maior autem et tota pars eiusdem apud manus Iohannis, Michaelis, Petri, Martini et Emerici filiorum condam Ffrancisci* [sic!] *de eadem Lak, item alterius Michaelis et Ladislai filiorum Ladislai de Hathalom, tamquam iurium regalium celatorum sub taciturnitatis silentio existere asseritur habita et existenti qualitercunque haberet, aut regiam ex quibusvis causis, modis et nominibus concerneret maiestatem*), minden haszonvételével és mindenemű tartozékával, úgymint művelt és meg nem művelt szántóföldekkel, földekkel, rétekkel, legelőkkel, erdőkkel, berkekkel, hegyekkel, völgyekkel, szőlőkkel és szőlőhegyekkel, vizekkel, folyókkal, halastavakkal, halászati joggal és

vízfolyásokkal, malmokkal és malomhelyekkel, és általában bármiféle, bármely néven nevezendő haszonvételeinek és tartozékainak teljességével (*simulcum cunctis eiusdem utilitatibus et pertinentiis quibuslibet, terris scilicet arabilibus cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, silvis, nemoribus, montibus, vallibus, vineis vinearumque promontoriis, aquis, fluviis, piscinis, piscaturis aquarumque decursibus, molendinis et locis molendinorum et generaliter quarumlibet utilitatum et pertinentium earundem integritatibus quovis nominis vocabulo vocatis*) igazi és régi határai között, kormányzói hatalmánál fogva, a mondott Miklósnak és Györgynek, valamint örökösüknek adományozza.

DL 93060, eredeti, papír, szöveg alatt középtűt vörös viaszú pecsét romjaival.

186.

1446.

Vor dem Hofrichter gleichen sich einerseits die Kinder des getöteten Antons von Pápa: Georg, Katharina, die Gattin des Matthäus von Koromlya, Elisabeth, die Gattin des Andreas von Aszövölgy, und die unmündigen Helene, Ursula und Benedikt, andererseits Emerich, der Sohn des Ladislaus von Füred, und Johannes, der Sohn des Stephan von Csehi, hinsichtlich der Schäden und der Tötung von dem genannten Anton.

(Reizner regesztája szerint) az országbíró előtt és annak közvetítésével létrejött egyezség egyfelől Pápa Antal és gyermekei: György, Katalin, Koromlyai Máté felesége, Erzsébet, Aszövölgyi András felesége, valamint a kiskorú Ilona, Orsolya és Benedek, másfelől pedig Fyred László fia: Imre és Csehi István fia: János között Pápa Antalnak Thalberg várában történt megkárosítása, elidegenített dolgainak kárpótlása és saját házában történt megölése tárgyában.

Regesztája: REIZNER 1893/1997. 21.

187.

1447. február 19. [Óbuda] (8. die inq. / die dom. ante Valentini)
Stephan von Pápa, der Kaplan der Ofner (Budaer) Pfarrkirche, kommt als Zeuge am 12.02.1447 vor.

A budai káptalan tudományvételi levelében a budavári plébániatemplom oldalánál lévő Szent László király kápolna kegyúri jogának ügyében tartott vizsgálat alkalmával 1447. február 12-én tanúként hallgatták meg Pápai Istvánt, a

plébániatemplom káplánját (*Stephanus de Papa, presbiter capelanus* [sic!] *ecclesie parochialis beate Marie virginis de castro Budensi*).

DL 14054, eredeti, hártya, megfakult lila-vörös selyemsodraton függő, ép, természetes színű, monoru alakú pecséttel.

188.

1447. május 12. [Vasvár] (*f. VI. post Michaelis archangeli apparitio*)
*Im Namen des Abtes von Bél wird Ladislaus von Gara und seinem Kastellan
in der Burg Pápa verboten, den Besitz Apátimagasi zu okkupieren.*

A vasvári káptalan tudtul adja, hogy Mihály Beel-i apát nevében megjelent előtte Cheglye-i Tamás fia: István és néhai Garai Miklósnak, Magyarország egykori nádorának fiát: a nagyságos Lászlót és Bébi Domonkost, a pápai vár várnagyát, valamint ezen nagyságos László minden egyéb, László Sergen⁹ birtokán lakó népeit és jobbágyait (*magnificum Ladislaum filium condam Nicolai de Gara, alias regni Hungarie palatini, ac Dominicum de Bebi, castellanum castri Papa vocati, ac alios universos populos et iobagiones eiusdem magnifici Ladislai in possessione sua Sergen* [sic] *vocata commorantes*) a béli apát Apathymagasý nevű birtokának elfoglalásától és használatától eltiltotta.

Pannonhalma, Capsarium 15-H (DF 207869), eredeti.

189.

1447. július 29. [Veszprém] (*in depositionis Ladislai regis*)
*Vor dem Veszprimer Kapitel kommen Georg, der Sohn Antons von Pápa, und
Ladislaus, Sohn des Ladislaus von Hathalom, bezüglich eines Urteils gegen
Ladislaus überein; gewisse Besitzteile in Lak werden an Georg verpfändet.*

A veszprémi káptalan előtt megjelent nemes Pápai Antal fia: György, valamint Hathalom-i László fia: László (*nobili Georgio filio Anthonii de Papa ab una, parte vero ex altera Ladislao filio Ladislai de Hathalom*), aki arra az esetre, ha testvére: Mihály az alábbiakat nem akarná elfogadni, annak terhét magára vállalta, és megegyeztek, hogy bár a mondott László és Mihály bizonyos hatalmaskodási ügyekben alperesként György által az ország főpapjai, bárói, előkelői és nemesei elé (*in presentiam dominorum prelatorum et barronum* [sic!] *procerumque et nobilium regni Hungarie*) idézve ezen György ellen pert vesz-

⁹ Valószínűleg Gersen, azaz Gerzseny / Görzsöny helyett így.

tettek, és ezen főpap és báró urak ítéletlevele erejével Hathalom, Dalka, Yhaz és Zýman birtokokon lévő birtokrészeit György lefoglaltatta és magának iktattatta, mégis némely nemesek és fogott bírák (*nonnullorum nobilium et proborum virorum*) segítségével a következőképp egyeztek meg: László azon birtokrésznek a felét, amelyet ő és Mihály a Veszprém megyei Lak birtokon birtokolnak, és amely birtokrészt korábban apjuk a veszprémi káptalan másik oklevelével 50 aranyforintért Györgynek elzálogosított, ennek felét tehát a fentiek okán és ürügyén minden haszonvételével és tartozékával, rétekkel, erdőkkel, megművelt és műveletlen földekkel, és különösen ezeknek a Dalka és Laak birtokok közé eső felével 66 aranyforintért a mondott Pápai Györgynek zálogul lekötötte és elzálogosította; ezért pedig az említett Pápai György mind a másik felét azon birtokrésznek, amely a mondott Laak birtokon van, és amely birtokrészt, mint feljebb áll, László és Mihály apja neki elzálogosított, mind pedig a mondott Hathalom, Dalka, Yhaz és Zýman birtokokon lévő, és György által a főpap, báró és nemes urak oklevele erejével lefoglalt egyéb birtokrészeket visszaadta és visszabocsátotta (*ipse Ladislaus filius Ladislai directam et equalem medietatem portionis possessionarie ipsorum Ladislai et Michaelis in possessione Lak vocata in comitatu Wesprimiensi existentis et habite, alias per quondam Ladislaum de predicta Hathalom, patrem videlicet antelatorum Ladislai et Michaelis, mediante aliis litteris nostris superinde emanatis pro quinquaginta florenis auri puri ipsi Georgio impignorare, occasione et pretextu premissorum cum omnibus utilitatibus et pertinentiis universis, pratis, silvis, terris cultis et incultis ac signanter cum medietate premissorum inter possessiones Dalka et Laak vocatas habitis, usque tempus redemptionis pro sexaginta sex florenis auri puri antelato Georgio de Papa pignori obligasset ýmmo impignoravit coram nobis; ideo prelibatus Georgius de Papa tam aliam directam medietatem portionis possessionarie in dicta possessione Laak vocata habite, alias, ut prefertur, per patrem eorundem Ladislai et Michaelis ipsi Georgio impignorare, quam etiam alias portiones possessionarias in pretactis Hathalom, Dalka, Yhaz et Zýman possessionibus vocatis habitas et existentes, per ipsum Georgium modo premissis vigore pretectarum litterarum dominorum prelatorum et baronum [sic!] ac nobilium occupatas remisisset et relaxasset, ýmmo remisit et relaxavit*), az ezekről szóló okleveleit pedig mind érvénytelennek nyilvánította. Feltételként állapították meg, hogy amennyiben az említett László és Mihály a mondott Pápai Györgyöt az ő Laak birtokon lévő birtokrészük fentírt felének békés birtoklásában saját erejükből és költségükön megvédeni nem tudnák

vagy nem akarnák, akkor emiatt ellene hatalmaskodásban marasztaltassanak el (*in facto potentie contra ipsum Georgium convincerentur ipso facto*). Kikötötték még, hogy ezt a fél birtokrészt Laak birtokon László és Mihály vagy örököseik bármikor kiválthassák, az említett György pedig, megkapván a 66 forintot, azt köteles legyen békében visszaadni.

DL 93078, eredeti, papír, hátán természetes színű, kerek, nem záró pecsét maradványával.

190.

1447. szeptember 5. (Non. Sept.)

Blasius Papa, Kanonikus in der Kirche von Bács, bittet den Papst um das Lektorat in derselben Kirche.

Pápai Balázs (*Blasius Papa*), bácsi kanonok, a szabad művészetek mestere, a bácsi olvasókanonokságot kérelmezi V. Miklós pápától.

Regesztája: LUKCSICS 1931–1938. II. 248. (975. szám.)

191.

1448. február 29. (II. Kal. Mart.)

Die Pfarrer von Ofen (Buda), Pest, Pápa und Frauenbach (Nagybánya, heute Baia Mare, Rumänien) sowie der Erzbischof von Gran, Dionysius von Szécsi, bitten den hl. Stuhl um die Außerkraftsetzung der von Papst Eugen IV. den Franziskanern von Bosnien gegebenen Privilegien betreffend das Gebiet der Diözese von Gran.

A budai, pesti, pápai és nagybányai plébánosok (*rectores ecclesiarum Budensium, Pestiensium, Papa et Rivulodominarum oppidorum*), valamint [Szécsi] Dénes bíboros esztergomi érsek kéri V. Miklós pápát, hogy IV. Jenő pápának a boszniai [obszerváns] ferencesek javára adott kiváltságai az esztergomi egyházmegye területén ne legyenek érvényesek.

Regesztája: LUKCSICS 1931–1938. II. 258. (1015. szám.)

192.

1449. április 18. Buda (f. VI. post pasce Domini)

Vor dem Palatin verpfändet Martin, der Sohn des Michael Barocz von Jár, den Besitzteil Sarusfew (Komitat Zala) an Georg, den Sohn des Anton von Pápa, für 37 Gulden.

Garai László nádor előtt Jaar-i Barocz Mihály fia: Márton a Zala megyei Sarusfew birtokon bírt teljes birtokrészét minden haszonvételével és a hozzá tartozó malomrésszel együtt Pápai Antal fia: Györgynek 37 aranyforintért elzálogosítja a pénz visszafizetéséig, felvállalva, hogy Györgyöt a visszaváltásig a zálogbirtokban mindenkivel szemben saját erejéből és költségén megvédi (*totalem portionem suam possessionariam in possessione Sarusfew in comitatu Zaladiensi existenti habitam simulcum universis suis utilitatibus ac portione molendinaria ad eandem portionem suam possessionariam spectantibus Georgio filio Anthonio de Papa pro triginta septem [sic!] florenis auri puri, veri et iusti ponderis pignori obligasset et ymmo impignoravit et obligavit coram nobis tamdiu, quousque ipse super dictis triginta septem florenis auri redimere posset ab eodem, asumpmens [sic!] eundem Georgium usque tempus redemptionis eiusdem ab omnibus impetitoribus in pacifico dominio dicte possessionarie portionis propriis suis laboribus et expensis conservare*).

DL 44544, eredeti, papír, hátán kerek, természetes színű, 25 mm átmérőjű, nem záró pecsét romjai.

193.

1449. augusztus 9. [Csorna] (*in vigilia Laurentii*)

*Am 15.07.1449 kommt in der Vertretung seines Kapitels der Raaber Domherr
Stephan von Pápa vor.*

A csornai konvent oklevele szerint 1449. július 15-én (f. III. post Margarethe prox. pret.) egy Chanak birtokon lezajlott vizsgálat során a győri káptalant Pápai István és Mesztegyői Péter kanonokok képviselték (*honorabilibus viris dominis Stephano de Papa et Petro de Mezthegnew, canonicis prefate ecclesie Jau-riensis pro se similietr personaliter et pro prefato capitulo cum procuratoriis litteris eiusdem capituli presentibus*).

DL 106978, átírta Pálóci László országbíró 1450. június 16-án (2. die Viti et Modesti).

194.

1450. június 15. Pest (*in Pesth, conventione generali, in Viti et Modesti
martirum*)

*Ladislaus von Gara befiehlt seinen Kastellanen und anderen Dienstleuten von
Csesznek, Ugod und Pápa, den Gubernator der Abtei von Bél zu verteidigen.*

Garai László nádor parancsa a vitézlő és nemes férfiaknak, várnagyainak, alvárnagyainak, ezek helyetteseinek és más, bárhol, de különösen a nádor Csesznek, Ugod és Pápa váraiban lévő familiárisainak és alattvalóinak (*egregiis nobilibusque viris castellanis, vicecastellanis eorumque vicesgerentibus aliisque familiaribus et subditis nostris ubivis constitutis, et precipue in castris nostris Cheznek, Vgod et Papa*). Mivel ő igen kedves atyját, Gergely milkói püspököt, a béli apátság kormányzóját (*Gregorium episcopum Mýlkoviensem gubernatoremque et commendatarium abbatis de Beel, patrem nostrum carissimum*) és az apátságot javaival együtt különös oltalmába fogadta, ezért megparancsolja, hogy a nádor személyében az apátot és embereit minden javaikban, jogaikban és személyükben, minden jogtalan támadóval szemben védjék meg. A parancsot elolvasás után adják vissza a bemutatónak.

Pannonhalma, Capsarium 49-D3 (DF 207880), eredeti.

195.

1450. július 4. Buda (3. die visitationis Marie)

Der Reichsverweser Johannes von Hunyad lässt das Eisenburger Kapitel die Klage von Michael, dem Sohn des Ladislaus von Wath, und von Anton, dem Sohn des Andreas von Nádasd, gegen Emerich Zámbo von Mezölak, wonach Emerich Anton hätte verprügeln lassen, untersuchen.

Hunyadi János kormányzó parancsa a vasvári káptalannak. Tudatja a káptalannal Wath-i László fia: Mihály és familiárisa, Nádasd-i néhai András fia: Antal panaszát, miszerint Mezölaki Zámbo Imre több, mint egy évvel ezelőtt felesége: Hedvig, anyja: Margit és Bakod-i Imre deák özvegye: Petronella nemesasszonyok akaratából, izgatására és rábeszélésére hatalmaskodva elküldte mezölaki jobbágyságot: Hamar Pétert, Hamar Györgyöt, Thon [DL 49769: Chan, DL 49997: Chon] falubíró, Györe Antalt, Szabó Györgyöt, Tót Dénest, Adorjánt és Balázst, Szanda Antalt és Őri Pált, továbbá egyéb jobbágyságot és népeit a panaszos Antal mondott Nádasd birtokának igaz határai közt fekvő egy erdőhöz, ahol ezen Antalt, a tulajdon erdejében, félholtra verette, amely verés és sebesülés okán Antal bizonyos ideig ágyban fekvő súlyos beteg volt, Antal lovát pedig rabló módjára nyergestül és kantárostul elvetette és elvitette, igen nagy kárára a panaszosoknak és ezen Antal testi épségének (*Emericus Zambo de Mezewlak temporibus preteritis, cuius iam annualis preterisset revolutio, ex voluntate, instigatione et inductione nobilium dominarum Adviga consortis, et*

Margaretha vocatarum matris ipsius Emerici Zambo, necnon Petronelle, relicte Georgii litterati de Bakod, missis et destinatis Petro Hamar, Georgio similiter Hamar, altero Georgio Thon villico, Anthonius [sic!] Gýwre, Gregorio Zabo, Dionisio, Adriano et Blasio Thoth, Anthonio Zanda et Paulo Ewrý iobagionibus suis in dicta Mezewlak conmorantibus ceterisque nonnullis populis et iobagionibus suis ad quandam silvam dicti Anthonii exponentis intra veras metas dicte possessionis sue Nadasd adiacentem, eundem Anthonium propria sua silva in eadem diris verberum et vulnerum plagis affici fecissent [sic!] semivivum relinquendo, de quo quidem verberare et vulnere ipse Anthonius in lecto gravis egritudinis per certa tempora decubisset, equumque eiusdem Anthonii simulcum sella et freno more predonico eo tunc aufferrý [sic!] et deportari fecissent [sic!] potentia mediante in preiudicium dictorum exponentium, dampnumque et detrimentum corporis eiusdem scilicet Anthonii valde magnum), és ez ügyben vizsgálatot rendel, a kiderített igazságról pedig a nádornak jelentés írását. Kijelölt emberei: Zalak-i Bertalan, Deeshaza-i Dees Imre, Kowch-i János, ugyanonnan való Gergely, Cheglýe-i György fia: Jakab, ugyanonnan való Benedek fia: András.

DL 49768, ártírta a vasvári káptalan 1450. augusztus 18-án, ld. alább.

196.

1450. július 4. Buda (3. die visitationis Marie)

Der Reichsverweser Johannes von Hunyad lässt das Veszprimer Kapitel die Klage von Michael, dem Sohn des Ladislaus von Wath, und von Anton, dem Sohn des Andreas von Nadasd, gegen Emerich Zámbo von Mezölak, wonach Emerich Anton hätte verprügeln lassen, untersuchen, und die Angeklagten vor den Palatin zitieren.

Hunyadi János kormányzó tudományvételi és idézési parancsa a veszprémi káptalannak, a Hunyadi részéről u. e. nap a vasvári káptalanhoz intézett parancslevélben foglalt tárgyban (DL 49768, ld. feljebb). (*Emericus Zambo de Mezewlak temporibus preteritis, cuius iam annualis preterisset revolutio, ex voluntate, instigatione et inductione nobilium dominarum Adviga consortis, et Margaretha vocatarum matris ipsius Emerici Zambo, necnon Petronelle, relicte Georgii litterati de Bakod, missis et destinatis Petro Hamar, Georgio similiter Hamar, altero Georgio Chan villico, Anthonio Gýwre, Gregorio Zabo, Dýonisio, Adriano ac Blasio Thoth, Anthonio Zanda et Paulo Ewrý iobagionibus suis in*

dicta Mezewlak conmorantibus ceterisque nonnullis populis et iobagionibus suis ad quandam silvam dicti Anthonii exponentis intra veras metas dicte possessionis sue Nadasd adiacentem, eundem Anthonium propria sua silva in eadem diris verberum et vulnerum plagis affici fecisset semivivum relinquendo, de quoquidem verberum et vulnere ipse Anthonius in lecto gravis egritudinis per certa tempora decubisset, equumque eiusdem Anthonii simulcum sella et freno more predonico eo tunc auferri et deportari fecisset potentia mediante in preiudicium dictorum exponentium, dampnumque et detrimentum corporis eiusdem scilicet Anthonii valde magnum.) A nádornak írandó jelentésen kívül a kormányzó a veszprémi káptalannal megidéztteti Zámbó Imrét és a három nemesasszonyt, a köztük és az alperes közt esetleg fennforgó perre való tekintet nélkül, a nádor elé 1450. augusztus 1-jére (ad oct. Iacobi), Imrének meghagyva az említett jobbágyságok előállítását is (*prescriptos iobagiones eiusdem Emerici eidem statuere conmittendo*), figyelmeztetve őket, hogy a fenti időpontban a nádor, esetleges meg nem jelenésük ellenére is, ítéletet fog hozni. A kijelölt kormányzói emberek is ugyanazok, eltérés csak: Kowch-i helyett „Kowach-i” és Cheglye-i helyett „Chaglie-i” áll.

DL 49769, átírta a veszprémi káptalan 1450. július 19-én, ld. alább.

197.

1450. július 4. Buda (3. die visitationis Marie)

Der Reichsverweser Johannes von Hunyad lässt den Komitat Veszprim die Klage von Michael, dem Sohn des Ladislaus von Vath, und von Anton, dem Sohn des Andreas von Nadasd, gegen Emerich Zámbó von Mezölak, wonach Emerich Anton hätte verprügeln lassen, untersuchen.

Hunyadi János kormányzó tudományvételi parancsa Veszprém megyének (*nobilibus viris, comiti vel vicecomiti et iudicibus nobilium comitatus Vesprimiensis sedis Vasarhel sedis Vasarhel* [sic!]), a Hunyadi részéről u. e. nap a vasvári káptalanhoz intézett parancslevélben foglalt tárgyban (DL 49768, ld. feljebb; a panaszosok neve itt Wath-i helyett „Vath-i”). (*Emericus Zambo de Mezewlak temporibus preteritis, cuius iam annualis preterisset revolutio, ex voluntate, instigatione et inductione nobilium dominarum Adviga consortis, et Margaretha vocatarum matris ipsius Emerici Zambo, necnon Petronelle, relicte condam Georgii litterati de Bokod, missis et destinatis Petro Homor, Georgio similiter Homor, altero Georgio Chon villico, Anthonio Gywre, Gregorio Zabo,*

Dionisio, Adriano et Blasio Thoth, Anthonio Zonda et Paulo Kwa [sic!] iobagionibus suis in dicta Mezewlak conmorantibus ceterisque nonnullis populis et iobagionibus suis ad quandam silvam dicti Anthonii exponentis intra veras metas dicte possessionis sue Nadasd adiacentem, eundem Anthonium propria silva sua in eadem diris veberum [sic!] et vulnere plagis affecissent [sic!] semivivum relinquendo, de quoquidem verbere et vulnere ipse Anthonius in lecto gravis egritudinis per certa tempora decubisset, equumque eiusdem Anthonii simulcum sella et freno more predonico eotunc auferri, deportari fecissent [sic!] potentia mediante in preiudicium dictorum exponentium, dampnumque et detrimentum corporum [sic!] eiusdem Anthonii valde magnum.)

DL 49997, átírta Veszprém megye 1450. augusztus 24-én (ld. lejjebb).

198.

1450. július 19. [Veszprém] (4. die diei inquisitionis / f. V. post Margarethe)
Das Veszprimer Kapitel bestätigt die Klage von Michael, dem Sohn des Ladislaus von Wath, und von Anton, dem Sohn des Andreas von Nádasd, gegen Emerich Zámbo von Mezőlak, wonach Emerich Anton hätte verprügeln lassen, und bezeugt die Zitierung der Angeklagten vor den Palatin.

A veszprémi káptalan Garai László nádornak írt jelentésében megerősíti a Hunyadi János kormányzó tudományvételt elrendelő és általa átírt parancslevelében (1450. július 4., ld. feljebb) foglalt panaszt, és tanúsítja, hogy az idézési parancsnak is eleget tett. Eljáró kormányzói ember Benedek fia: András volt, ők Zeech-i Benedek mester kanonoktársukat küdték ki, a Veszprém megyében megtartott vizsgálat és a vádlottak megidézése Bánd nevű birtokukon (*in facie possessionis eorum Ban[. – egy betű kiszakadt] vocate*) 1450. július 16-án (f. V. post Margarethe) zajlott le.

DL 49769, eredeti, papír, hátán természetes színű zárópecséttel.

199.

1450. augusztus 18. [Vasvár] (6. die diei inquisitionis / f. V. ante assumptionis Virginis)
Das Eisenburger Kapitel bestätigt die Klage von Michael, dem Sohn des Ladislaus von Wath, und von Anton, dem Sohn des Andreas von Nádasd, gegen Emerich Zámbo von Mezőlak, wonach Emerich Anton hätte verprügeln lassen.

A vasvári káptalan Garai László nádornak írt jelentésében megerősíti a Hunyadi János kormányzó tudományvételt elrendelő és általa átírt parancslevelében (1450. július 4., ld. feljebb) foglalt panaszt. Eljáró kormányzói ember Cheglye-i Benedek fia: András volt, ők Thýak-i Péter mester kanonoktársukat küdték ki, a Vas megyében megtartott vizsgálat 1450. augusztus 13-án (f. V. ante assump. Virg.) zajlott le.

DL 49768, eredeti, papír, hátán természetes színű, kerek, nem záró pecsét romjai.

200.

1450. augusztus 24. Somlóvásárhely (*in Vasarhel, 15. die diey [sic!] inquisitionis / in Laurentii*)

Der Komitat Veszprim bestätigt die Klage von Michael, dem Sohn des Ladislaus von Vath, und von Anton, dem Sohn des Andreas von Nádasd, gegen Emerich Zámbo von Mezölak, wonach Emerich Anton hätte verprügeln lassen.

Veszprém megye (Miske-i Mihály alispán és a szolgabírák) Garai László nádornak írt jelentésében megerősíti a Hunyadi János kormányzó tudományvételt elrendelő és általa átírt parancslevelében (1450. július 4., ld. feljebb) foglalt panaszt. A megye Cheglie-i Lőrinc fia: Pál szolgabíróát küldte ki, a Veszprém megyében megtartott vizsgálat 1450. augusztus 10-én (*in Laurentii*) volt.

DL 49997, eredeti, papír, hátán három természetes színű kerek, nem záró pecséttel.

201.

1450. november 30. Simontornya (*in opido nostro Sýmonthornya, in Andree apostoli*)

Der Palatin Ladislaus von Gara stattet die Pauliner von Porva mit verschiedenen Grundbesitzen aus; genannt sind u. a. ein steinernes Haus in Pápa und manche Dörfer in der Umgebung.

Garai László nádor adománylevele a porvai pálosok javára. Megemlékezve atyja, néhai Garai Miklós nádor, és testvére, néhai Miklós kegyes fogadalmáról és kívánságáról (*pia vota et salutaria desideria magnificorum condam domino Nicolai de dicta Gara, similiter dicti regni Hungarie palatini, patris et genitoris nostri, ac alterius Nicolai, fratris carnalis nostrorum carissimorum*), akik még életükben azon a helyen, ahol ők és az oklevél kiadója is vadászni

szoktak, Porván, a Bakonyban, ahol Krisztus anyja, a legszentebb Mária tiszteletére és dicsőségére egy bizonyos kicsinyke kápolna áll, és ahol, a vadászatok miatt, ezen kápolnán kívül még egy bizonyos kőház és kúria is emeltetett (*in loco nostro et eorum venationis Porwa vocato in Bakonio existenti, in quo capella quedam parvula ad honorem et gloriam sacratissime Marie, matris Christi [XPI], constructa, ubi etiam propter exercitia venationis cis eandem capellam certe domus lapidive et curia erecte fuerant et edificate*), a Szentlélek tiszteletére kolostort, valamint hajlékokat és cellákat szándékoztak Remete Szent Pál remetéinek csináltatni, emeltetni és építtetni (*claustrum in honorem Sancti Spiritus, necnon habitacula et cellulas pro fratribus heremitis ordinis beatissimi Pauli primi heremite construi, erigi et edificari facere proposuerant*), de akik ezt haláluk miatt megvalósítani már nem tudták, így, hogy kívánságukat betöltse, a vigasztaló Szentlélek (*almi Paracliti et Sancti Spiritus*) tiszteletére, a Remete Szent Pál iránti különös tisztelettől vezttetve, továbbá saját, valamint igen szeretett nagyapjának: Miklósnak, szintén Magyarország nádorának; a már említett apjának és fivérének; feleségének, Alexandrina tescheni hercegnőnek; kisfiának: Jóbnak; leányának: Annának (*illustris et generose domine, Alexandrine ducisse Thesine, consortis, et egregii Iob, parvuli filii, et preclare nobilitatis puelle, Anne, filie nostre carissime*), valamint minden rokonának lelki üdvéért megígéri, hogy a mondott kolostort (*claustrum ipsum ad honorem Sancti Spiritus in eodem loco Porwa, necnon cellulas et habitationem*) fel fogja építeni (*proposuimus ymmo realiter promittimus facere [sic!], construi, erigi et edificari*), és minden szükségessel illően el fogja látni. Hogy szándékának komolyságát bizonyítsa, és a szerzeteseket jövőendő adományait illetően reménnyel töltse el (*Ut tamen nostre huius intentionis et propositi initium ostendamus, ipsique fratres heremite de futuris nostris provisionibus spem capiant firmiorem ad presens*), már most a következő javakat adja nekik: először is nekik adta Pápa nevű mezővárosa mellett fekvő Újfalu nevű faluját Veszprém megyében, a hozzá tartozó szántóföldekkel, műveltekkel és meg nem műveltekkel, legelőkkel, rétekkel, kaszálókkel és minden haszonvételével, ahol a szerzeteseknek saját költségén malmot fog építtetni. A szerzetesek ottani népei saját használatukra, és nem másokéra, továbbra is használhatják Szerecsen nevű praedium-ának, valamint az egész Bakonynak erdeit, amely utóbbinak örökös ispánságát ő viseli, csakúgy, mint ezen adománya előtt használhatták, míg a mondott falu az ő kezén volt (*primo siquidem obtulimus et dedimus eis villam nostram Wýfalw vocatam prope opidum nostrum Papa in comitatu Wesprimi-*

ensi adiacentem, simulcum terris arabilibus, cultis et incultis, pascuis, pratis, fenilibus et aliis cunctis utilitatibus pertinentibus ad eandem, et faciemus ibidem eisdem fratribus unum molendinum in nostris expensis edificari. Populi etiam et hospites ipsorum fratrum in eadem residentes ad usus eorum proprios dumtaxat, et non aliorum, utantur in [sic!] silvis usualibus predii nostri Zerechen et totius silve Bakoný, cuius scilicet silve perpetuum habemus comitatum, prout usi sunt ante tempus huius [huiusce?] nostre donationis, dum scilicet eandem habuimus in nostris manibus). Továbbá ad nekik Pápa mezővárosban egy kőházat, amely most felújításra szorul, és amely felújítást saját költségén fogja elvégezni, a hozzá tartozó szántóföldekkel, rétekkel, legelőkkel, kaszálókkal és egyéb haszonvételekkel, ahogy az egy hasonló pápai házhoz és kúriához tartozni szokott. Ezt a házat pedig haszonvételeivel a mondott Pápa jelenlegi és jövőben általa vagy örökösei és utódai által kinevezendő várnagyok ítélkezése, joghatósága és mindennemű hatalma alól, valamint a pápai bírós és polgároké alól is kiveszi, és a továbbiakban ezektől elválasztva teljességgel ezen szerzetesek kezébe adja. (*Item dedimus eis in dicto opido nostro Papa unam domum lapideam nunc reformatione indigentem, quam reformationem in nostris expensis faciemus, simulcum terris arabilibus, pratis, pascuis, silvis, fenilibus et aliis utilitatibus ad eandem domum spectantibus, prout videlicet ad unam aliam consimilem domum et curiam in ipsa Papa habitam sufficienter pertinere dinoscuntur. Domum eandem simulcum suis utilitatibus a iudicatu et iudicio ac quavis potestate castellanorum et officialium nostrorum in ipsa Papa nunc existentium et in futuris per nos aut heredes aut successores nostros constituendorum, sed et iudicis et civium de eadem Papa eximentes, et prorsus [dis]solvendo absoluteque in manus eorundem fratrum assignantes.*) Ezeken kívül adott nekik ezen Pápa mezővárosában, mármint a Tapolca folyón két malmot, amelyek közül az egyik gabonafélék őrlésére már alkalmas, és Borsosgyőr nevű birtoka felől esik, a másik pedig, ez alatt a malom alatt, posztónak készült: a nép nyelvén kallómalomnak hívják. Ha ez a második malom úgy elhelyezhető és átépíthető, hogy a másik malomnak abból kára és vesztesége ne származzék, akkor a szerzetesek ezt is használhatják gabona őrlésére. (*Preterea dedimus eis in eodem opido nostro Papa, in fluvio scilicet Thapolcza duo molendina, unum videlicet molendinum pro frugibus et bladis molendo iam perfectum, a parte possessionis nostre Borsosgewr vocate existens, ac aliud pro pannis factum, vulgariter karlw appellatum, infra idem molendinum existens, ita, ut, si ipsum aliud molendinum per artificium ibi taliter locari et edificari poterit,*

ut alteri molendino, infra ipsum habito, preiudicium et dampnum non generabit, habeant ipsum fratres pro molendino frugum et bladorum.) Továbbá ad nekik ezen Porva helységnek, vagyis a kolostornak környékén annyi földet, amennyit két ekével fel lehet szántani, és ezt a földet, mivel erdős, a szerzetesek majd irtványfölddé alakíttatják. (*Item in circuitu eiusdem loci seu claustris Porwa dedimus eis terram, quantum arare possunt aratra duo, et huiusmodi terram, quia silvosa est, fratres ipsi facient extirpari.*) Továbbá adott nekik Lovászpátona birtok területén, az előhegyen, amelyet Feketeerdőnek hívnak, egy szőlőt. (*Item contulimus eis vineam unam in territorio possessionis Lowazpathanyo in promonthorio, scilicet Feketewerdew appellata, adiacentem.*) Továbbá jóváhagyta és megengedte a szerzeteseknek, hogy a Bakony erdőből tüzeléshez száraz fát, tulajdon házaik és kúriáik valamint kolostoruk felújításához pedig épületefát az eljövendő időkben mindig szabadon vihessenek és vitethessenek, de semmiképp sem engedi nekik, hogy ezen erdőből másoknak fát eladjanak vagy bármiképp juttassanak. (*Item annuimus et concessimus ipsis fratribus, ut ipsi de silva Bakony ligna sicca ad ignem seu cremandum, alia etiam ligna edificiis utilia pro reformationibus domorum et curiarum eorum propriarum necnon et claustris ipsorum deferre et deferri facere haberent libertatem semper temporibus successivis, nullatenus tamen concedimus eis de ipsa silva alienis vendere seu distribuere quovismodo.*) Továbbá megengedte nekik, hogy disznákat, ökreiket, lovaikat és egyéb állataikat, a sajátjaikat és nem másokét, az egész Bakonyban szabadon tarthassák és legeltethessék, mindig és ahol csak akarják. (*Item concessimus eis, ut ipsi porcos eorum, sues, boves, equos et alia animalia eorum, propria et non aliorum, in tota silva Bakony pascere, nutrire conservareque valeant atque possint, semper et ubicunque voluerint.*) Ezen adományáról a szerzeteseknek hiteles függőpecsétjével megerősített oklevelét (*nostras litteras privilegiales, pendentis et autentici sigilli nostri munimine roboratas*) adta.

DL 14424, eredeti. Hártyán, kék-fekete sodraton függött pecsétje elveszett. (Fényképén a felülről számított 7., és az alulról számított 10. sor csak részlegesen olvasható.)

202.

1450. december 21. Vasvár (*in Castroferreo, in Thome apostoli*)

Vor dem Hofrichter verbietet im Namen seiner Söhne Stephan, der Sohn des Ladislaus von Ukk, dem Georg von Pápa, dem Schwager seiner verstorbenen Ehefrau, die Nutzung des Besitzes Ederics, welchen Besitz Georg, nach dem kinderlosen Tod seiner Frau, die die Schwester der verstorbenen Gattin des Stephan war, den Söhnen von Stephan hätte überlassen sollen.

Pálóci László országbíró tudtul adja, hogy V_k-i László fia: István előtte megjelenve néhai feleségétől, Thomaÿ-i Lőrinc fia néhai Miklós lányától: néhai Apolina nemesasszonytól való fiai: György és László nevében tiltakozott amiatt, hogy bár a néhai Susko nemesasszonynak, korábban Pápai György feleségének, a fenti Apolina nővéreinek Edelych / Edelicz birtokon lévő teljes birtokrésze ezen Susko gyermektelen halálával az utódlás jogán fentemlített fiaira kellett volna, hogy szálljon, mégis ezen Pápai György ezt a birtokrészt többszöri megkeresésre sem adta ki, és az ottani népeket és jobbágyokat mind különféle adók kirovásával, mind pedig a szokott jövedelmek behajtásával terheli meg hatalmaskodva, fiai nem csekély kárára (*licet totalis portio possessionaria condamnobilis domine Susko vocate, alias similiter consortis Georgii de Papa, sororis utputa ipsius domine Apoline carnalis, in possessione Edelych vocata habita post mortem ipsius domine Susko et absque absque [sic!] heredibus defuncte in antefatos pueros iure successorio devolvi deberent [sic!], tamen idem Georgius de Papa dictam portionem possessionariam antefate consortis sue in dicto Edelicz habitam eisdem pueris ad plurimas ipsorum requisitiones remittere et resignare recusasset et recusaret de presenti, populos et iobagiones in eadem portione possessionaria conmorantes tam per diversarum taxarum inpositiones, quam etiam proventuum consuetorum exactiones molestaret et impediret de presenti potentia mediante in preiudicium et dampnum prefatorum puerorum valdemagnum [sic]*). István ezek után Pápai Györgyöt (*antefatum Georgium de Papa*) és mindenki mást az Edelych-i birtokrész visszatartásától, jövedelmei szedésétől és annak birtokába bármi szín alatt történő bevezettetéstől eltiltott, illetve minden effélének ellentmondott.

DL 71709, eredeti, szakadozott papír, hátán kerek, nem záró pecsét nyoma.

203.

1451. április 14. Bécs

Brictius, der Sohn des Peter von Papa, und Martin, der Sohn des Ladislaus von Papa, werden an der Wiener Universität immatrikuliert.

Pápai Péter fia: Bereck (*Brictius Petri de Papa*) és Pápai László fia: Márton (*Martinus Ladislai de Papa*) az 1451. év első szemeszterében, az ottani magyar nemzetbe beiratkoznak; négy-négy garas taksát fizetnek.

MATRIKEL/WIEN, II/1. 6.

204.

1451. november 27. Pannonhalma (*Datum in castro sancti Martini Sacrimontis Pannonie, sabbato ante Andree apostoli*)

Ambrosius Jolath, der Sohn des Blasius Barocz von Jár, verpfändet an Georg, den Sohn des Anton von Pápa, seinen Besitzteil an der Parlagszeg genannten Mühle für 5 Gulden.

A pannonhalmi konvent tudtul adja, hogy Jaar-i Barocz Balázs fia: Jolath Ambrosius (*Ambrosius dictus Jolath filius Blasii Barocz de Jaar*) szülei és fivérei terhét is magára vállalva, ha azok az alábbiakban megmaradni nem akarnának, Veszprém megyében a Tapolcavizén lévő, Parlagszegk nevű malomban bírt teljes részét minden haszonvételével és tartozékával (*totalem portionem suam in quodam molendino Parlagszegk vocato in fluvio Thapolczawýžye decurrenti in comitatu Wesprimiensi existenti*), azaz megművelt és műveletlen szántóföldekkel, rétekkkel, kaszálókkal, erdőkkel, berkekkel, vizekkel, vízfolyásokkal (*terris arabilibus, cultis et incultis, pratis, fenetis, silvis, nemoribus, aquis, aquarum decursibus*) és minden jog szerinti jövedelmével vitézlő Pápai Antal fia: Györgynek 5 magyar aranyforintért (*egregio Georgio filio Anthonii de Papa pro quinque florenis auri puri Hungaricalibus veri et iusti ponderis*), amelyet tőle teljes egészében megkapott, elzálogosítja, míg tőle visszaváltani nem tudja (*pignori obligasset tamdiu [sic!], quo ipse ab ipso redimere posset*), vállalván, hogy a visszaváltás idejéig a vitézlő Györgyöt (*egregium Georgium*) saját erejéből és költségén mindenkivel szemben megvédi, amit ha elmulasztana, a mondott Györggyel szemben hatalmaskodásban marasztaltassék el (*extunc idem Ambrosius contra predictum Georgium in facto potentie convincatur et convinci debeat eo facto*).

DL 70028, eredeti, papír, erősen elmosódott írással, hátlapján a konvent nem záró, természetes színű kerek pecsétjének nyomával.

205.

1452. január 17. Románd (*in possessione Roman, f. II. ante Prisce virg.*)
Im Schiedsgericht zwischen Ladislaus von Gara, dem Palatin, und dem Verweser der Abtei von Pannonhalma (Martinsberg), Thomas Himfi von Döbrönte, kommen unter anderen auch Hieronymus Kolos von Néma, der Kastellan von Pápa, und Stephan von Pápa, der Archidiakon von Wieselburg, vor. Unter den Leuten des Thomas wird Dominikus von Pápa genannt.

Némai Kolos Jeromos, pápai és Gós Tamás, ugori várnagyok, továbbá Byk-i István, a Szentháromság kápolna ispánja, Pápai István, mosoni főesperes, Mesztegnyői Péter és Malomsoki János, győri kanonokok (*Nos, Ieronimus Kolos de [Ne]ma in Papa ac Thomas Gews in Wgod castellani, item Stephanus de Byk, comes capelle Sancte Trinitatis, Stephanus de Papa, archidiaconus Mosoniensis, Petrus de Meztegnew et Iohannes Molomsok, canonici in ecclesia Jawriensi*), tudtul adják, hogy ők az egyfelől Garai László nádor, illetve vitézlő Gordovai Fáncsi Frank és vitézlő Palásti István, ennek cseszneki várnagyai, valamint jobbágyai és familiárisai közt, valamint másfelől a Krisztusban tisztelendő atya, Döbrönte [Himfi] Tamás, a pannonhalmi apátság kormányzója, valamint ennek familiárisai és jobbágyai közt keletkezett nézeteltérések és kártételek ügyében, a felek egyetértő akaratából felkérve határozatot hoznak (*nos differentias et discensiones [sic!] ac preiudicia et dampna infrascripta inter magnificum dominum Ladislaum de Gara, palatinum regni Hungarie, ac egregios Frank Fanchy de Gordowa ac Stephanum de Palasth, castellanos de Chesnek, necnon iobagiones et familiares eiusdem domini palatini ab una, parte vero ex altera reverendum in Christo patrem dominum Thomam de Debrenthe, gubernatorem abbacie sancti Martini Sacrimontispanonie [sic!], ac familiares et iobagiones eiusdem domini Thome exortas et suscitatas de predictarum partium concordii et unanimi voluntate eisdem partibus nostram arbitrationem infrascriptam acceptantibus et firmiter observare promittentibus conclusimus et disposuimus inhuncmodum [sic!]*).¹⁰ A felsorolt kártételek között szerepel a nádor jobbágyának, Teszéri Miklósnak panasza, miszerint Pápai Domonkos tőle egy hordó bort elvett, őt megütötte és megsebesítette, mire is elhatározott, hogy Tamás úr az egyezés 15. napján Pápai Domonkos részéről egy szolgabíró előtt a nádor jobbágyának szolgáltatson igazságot (*Item ubi Nicolaus de The[zer], iobagio eiusdem domini palatini, allegabat, quod Dominicus de Papa unum vas vini recepisset ac eundem percussisset et vulnerasset, conclusum est, quod ipse dominus Thomas quinto decimo die proximo venturo ex parte ipsius Dominici de Papa coram uno iudicenobilium [sic!] ipsi iobagioni domini palatini iudicium facere teneatur*).

Pannonhalma, Capsarium 68-V (DF 207886), eredeti. Kiadása: SÖRÖS–RÉZNER 1905. 522–524.

¹⁰ Pontatlan fogalmazás.

206.

1452. július 29. (IV. Kal. Aug.)

*Der Pfarrer der Stephanskirche in Pápa bittet den Hl. Stuhl um einen vollen
Sündenerlass und die Genehmigung eines tragbaren Altars.*

A nemes Mihály fia: Péter, a pápai Szent István-templom plébánosa és az Esztergomi egyházmegyéhez tartozó Becske ura (*Nobilis petrus Michaelis, rector ecclesiae parochialis S. Stephani de Papa et dominus loci de Bechke Strigoniensis d.*) teljes bűnbocsánatot és hordozható oltár engedélyezését kéri.

Regesztája: LUKSICS 1931–1938. II. 311. (1278. szám.)

207.

1452.

*Die Meldung des Veszprimer Kapitels über die ohne Einspruch vollzogene
Statution der Hälfte von den Besitzen Hodoska und Füzes, und der ebenda
gebauten Mühle zugunsten des Georg, des Sohnes von Anton von Pápa.*

(Reizner regesztája szerint) a veszprémi káptalan jelentése Pápa Antal fia: Györgynek Hodoska, másképp Fyzes (Reizner: Odocska másképp Tyres) birtok fele részébe és ugyanott a Tapolcza folyón épült malomba történt ellentmondás nélküli iktatásáról.

Regesztája: REIZNER 1893/1997. 21.

208.

1453. augusztus 16. [Vasvár] (2. die assumptionis Virg.)

*Vor dem Eisenburger Kapitel gibt Peter, der Sohn des Dominikus Szarka von
Lihért, seinen Verwandten, Georg und Nikolaus, den Söhnen des Nikolaus von
Dáka, seine Urkunden in Verwahrung. Die Urkunden beziehen sich auf die
gemeinsamen Besitze der beiden Familien: genannt sind u. a. Himháza und
Lihért (Komitat Veszprim).*

A vasvári káptalan előtt megjelent Lihérti Szarka Domonkos fia: Péter és Dalka-i Miklós fia: György, aki fivére: Miklós terhét is magára vállalta (*Petrus filius Dominici dicti Zarka de Lyhýrth ab una, parte vero ab alia Georgius filius Nicolai de Dalka, onus vero et quodlibet gravamen Nicolai fratris sui carnalis in subnotandis per omnia superse [sic!] assumens [sic!]*), és Péter azt a

bevallást tette, hogy mivel ő és György vérrokonságban állnak (*in una linea consanguineitatis essent*), ezért ő a Veszprém megyei Hymhaza, a mondott Lyhyrth, valamint Alason, Padar, Keek és Dewecher, továbbá a Tolna megyei Kecher és Zylwagh birtokokra vonatkozó oleveleit, amely birtokok őt, Györgyöt és Miklóst egyformán megilletik (*eosdem Petrum, Georgium et Nicolaum equaliter concernent*) megőrzésre ezen Györgynek és Miklósnak átadja, akiknek nevében György viszont elvállalta, hogy valahányszor ezen Péter vagy utódai a fenti birtokok ügyében perbe idéztetnek (*iuridice in causam attraheretur* [sic!]), akkor ők és utódaik ezen okleveleket bíróság előtt vagy máshol Péter és utódai érdekében felmutatni tartozzanak (*extunc ipsi Georgius et Nicolaus vel eorum successores predictas litteras et litteralia instrumenta ubivis intra et extra iudicium penes eundem Petrum vel suos posteritates exhibere debeant et teneantur*).

DL 44700, eredeti, papír, hátán kerek, természetes színű, nem záró pecsét; átírta a vasvári káptalan 1464. július 9-én, DL 95376.

209.

1454. február 28. [Zalavár] (*6. die diei evocationis / sab. post kathedre Petri*)
Ladislav, Petř und Nikolaus von Gerse werden durch den Zalaer Konvent gegen Georg, den Sohn des Anton von Pápa, vor den Hofrichter zitiert, weil sie gegen die Einführung des Georg in den Besitz Udvarnok (Komitat Zala) Einspruch erhoben.

A zalai konvent jelenti V. László királynak, hogy Pálóci László országbíró parancsának megfelelően Vÿtha-i Antal királyi emberrel kiküldte kebeléből János paptestvért, akik visszatérve jelentették, hogy 1454. február 23-án a Zala megyei Wduarnuk vagy Tholmay birtokra kiszállva, amely birtok korábban Thamee-i¹¹ János fia: néhai Kereÿthew Andrásé volt, abba Pápai Antal fia: Györgyöt (*Georgium filium Anthonii de Papa*) be akarták vezetni, de akkor vitézlő Gerse-i László és Pető, valamint ezen László fia: Miklós nevében Fenek-i Benedek [?]¹² az iktatásnak ellentmondott, miért is Lászlót, Petőt és Miklóst a mondott Pápai Antal fia: György ellen (*contra annotatum Georgium filium*

¹¹ Javítva, olvasata bizonytalan, Thomree / Thamree-féleség, de az „r” betű valószínűleg csak rontás következménye, mint ahogy a közvetlenül utána következő „prefuisset” szó is a keltetésnél eggyel több lábat tartalmaz; Kistomajról, a mai Badacsonytomajról van szó.

¹² A keresztnév beszúrva, csak a „B” kezdőbetű bizonyos.

Anthonii de Papa) 1454. május 1-jére (ad oct. Georgii nunc vent.) az országbíró elé megidézték (*vestre maiestatis evocassent in presentiam*).

DL 93241, eredeti, papír, hátlapján a konvent természetes színű kerek zárópecsétjének romjaival.

210.

1454. április 14. Bécs

Georg Beda von Pápa wird an der Wiener Universität immatrikuliert.

Pápai Béda György (*Georgius Beda de Papa*) az 1454. év első szemeszterében, az ottani magyar nemzetbe beiratkozik; négy garas taksát fizet.

MATRIKEL/WIEN II/1. 28.

211.

1454. április 29. [Veszprém] (*f. II. ante Philippi et Iacobi*)

Vor dem Veszprimer Kapitel verpfändet Paul von Essegwar die Hälfte des Besitzes Gecse (Komitat Veszprim) an Georg, den Sohn des Anton von Pápa, für 20 Gulden.

A veszprémi káptalan előtt vitélzõ Essegwar-i Pál, magára vállalva fiainak: Györgynek és Jánosnak terhét, Veszprém megyei Geche birtokának nyugati felét minden szokott bevételével, vámokkal, adókkal, járadékokkal, hegyvámval, azonban rendkívüli adók nélkül Pápai Antal fia: Györgynek (*cum omnibus proventibus, datiis, collectis, muneribus [...]tiis consuetis ac tributis montium demptis tamen taxis extraordinariis Georgio filio Anthonii de [Pa]pa*) húsz, tőle megkapott aranyforintért elzálogosítja, mindaddig, míg lehetősége lesz az összeget visszaadni. Vállalja, hogy Pápai Györgyöt (*Georgium de Papa*) a zálogbirtokban a visszaváltásig saját erejéből és költségén megvédi.

DL 44726, eredeti, a hajtások mentén szakadozott papír, hátlapján a káptalan nem záró, természetes színű, kerek pecsétjének romjaival.

212.

1454. október 8. (VIII. Id. Oct.)

Dionysius von Szécsi, Kardinal und Erzbischof von Gran, bittet den Hl. Stuhl um die Bestätigung der Graner Subordination mancher Kirchen anderer Diözesen, darunter auch der Kirche von Pápa.

[Szécsi] Dénes bíboros, esztergomi érsek több monostor és egyház, köztük Pápa (*necnon de Papa*) közvetlen Esztergomnak való alárendelése megerősítését kéri.

Regesztája: LUKCSICS 1931–1938. II. 328–329. (1340. szám.)

213.

1455. július 29. Bécs (*f. III. post Jacobi apostoli*)¹³

*König Ladislaus V. gebietet dem Raaber Kapitel die Statution eines
Grundstücks namens Nóráp zugunsten des Georg, des Sohnes von Nikolaus
von Dáka, und dessen Verwandten.*

V. László király parancsa a győri káptalannak. Mivel Dalka-i Miklós fia: György nem részletezett hű szolgálataiért a Veszprém megyei Norap föld egy részét, amely, mint mondják, keletről az Isa nevű földdel, délről Magyarország nádorának, a nagyságos Garai László úrnak szintén Norap nevű birtokával, északról Lak, nyugatról pedig a mondott Dalka birtokokkal határos (*quandam particulam terrae Norap vocatae [sic!] in comitatu Vesprimiensi existentem, cui scilicet ab orientali terra Isa appellata, a meridionali autem quaedam possessio fidelis nostri magnifici Ladislai de Gara, dicti regni nostri Hungariae palatini, similiter Norap vocata, ab aquilonari vero possessiones Lak, et ab occidentali partibus Dalka predicta vicinari perhibentur*), amelynek birtokában György, alább írt rokonai és ősei békében megvoltak, minden esetleg ehhez kapcsolódó királyi joggal valamint minden haszonvételével és tartozékával a mondott Dalka-i Miklós fia: Györgynek, és őáltala édestestvérének: Miklósnak, továbbá osztályos atyafiainak: Hathalom-i Lászlónak és Mihálynak, valamint Lak-i Jánosnak, Péternek, Imrének és Mártonnak (*pretacto Georgio, filio Nicolai de dicta Dalka, et per eum Nicolao carnali, ac Ladislao et Michaeli de Hathalom, nec non Joanni, Petro, Emerico et Martino de pretacta Lak, condivisionalibus fratribus suis*), valamint ezek örököseinek és utódainak adta, ezért megparancsolja adományának címén (*praemissae nostrae donationis titulo*) az iktatást, az esetleges ellentmondók megidézését a királyi jelenlét elé (*nostram in praesentiam*) alkalmas időpontra és a történelekről jelentés írását. Kijelölt királyi emberek: Gersen-i Simon vagy Miklós, Dereskő-i [sic!] Péter, Cheghi-i Miklós, Nadszeg-i Boldizsár vagy György.

¹³ Az uralkodói évek alapján jónak tűnik az évszám másolata: *Regnorum nostrorum anno Hungariae sexto decimo, Bohemiae vero secundo*.

Átírta a győri káptalan 1455. július 29. után (ld. lejjebb), ennek újkori rossz másolata: DL 93262.

214.

1455. július 29. után [Győr] (V. László fentebbi parancslevelének kelte alapján)¹⁴

Das Raaber Kapitel meldet dem König, dass die Statution eines Grundstücks namens Nóráp zugunsten des Georg, des Sohnes von Nikolaus von Dáka, und dessen Verwandten, ohne Kontradiktion vollzogen wurde.

A győri káptalan jelenti V. László királynak, hogy 1455. július 29-i parancsára (ld. feljebb) Dereske-i Péter királyi emberrel kiküldték Vasvár-i János kanonoktársukat, akik jelentették, hogy a megadott földdarabra kiszállva, és annak szomszédait és határosait, köztük különösen Pápa-i Györgyöt és Lihérth-i Zarka Domonkos özvegyét (*et signanter Georgio de Pápa et nobili domina relicta Dominici Zarka de Lihérth*) összehíva, a mondott Dalka-i Miklós fia: Györgyöt és Miklóst, továbbá Hathalom-i Lászlót és Mihályt, valamint Lak-i Jánost, Pétert, Imrét és Mártont (*memoratos Georgium et Nicolaum de Dalka, ac Ladislaum et Michaellem de Hathalom, nec non Ioannem, Petrum, Emericum et Martinum de Lak*) királyi adomány címén (*praemissae suae donationis titulo*) a mondott föld birtokába bevezették, és azt nekik iktatták, ellentmondás nélkül.

DL 93262, újkori rossz másolat.

215.

1455. szeptember 18. [Zágráb] (*f. V. post exaltationis crucis*)

Vor dem Agramer Kapitel wird die Donation der Burg Lipovec und anderer Besitze im Komitat Agram an Martin von Frangepán im Namen mehrerer Personen verboten; unter den Letzteren kommen auch die Ehefrau und die Kinder des Georg von Pápa vor.

¹⁴ Az oklevél keltezése a másolat szerint: *sedecimo die diei introductionis et statutionis / die decima proxima post festum beatae Margarethae virginis / anno Domini supradicto*. A *die decima* valószínűleg elírás *die dominica* helyett, de a július 29-i parancsot sem július 20-án, sem 22-én nem hajthatták végre. Valószínű tehát, hogy a *Margarethae virginis* szintén elírás lesz *Mariae virginis* helyett, de az iktatás időpontja még akkor sem egyértelmű: lehet szeptember 14. vagy augusztus 17. is, a válasz pedig ennek megfelelően vagy szeptember 29-én vagy szeptember 1-én kelhetett.

A zágrábi káptalan tudtul adja, hogy Werewche-i Péter deák fia: Domonkos deák, Döbrönteinek néhai Himfi Benedek fia: vitézlő László familiárisa (*familiaris egregii Ladislai filii condam Benedicti filii Hym de Debrenthe*) ura, valamint a mondott Debrenthe-i néhai Balázs fiai: Lőrinc és Imre, valamint lányai: Dorottya és Katalin, továbbá nagyságos Perényi János úr, tárnokmester, ezen kívül Raszinyakeresztúri néhai Apaj István fia: Osvát és lányai: Katalin és Dorottya (*Oswaldi filii necnon puellarum Katherina ac Dorothea vocatarum filiarum condam Stephani Apay de RassynaKerezthwr*), továbbá Kawas-i György felesége: Kathko nemesasszony és ugyanezen Kávási Györgynek ezen Kathko-tól való fiai: László, János, Arnold és Ábrahám, valamint lánya: Kathko, ezen felül vitézlő Pápai György felesége, a már mondott Döbrönteinek néhai Himfi Benedek lánya: Ilona nemesasszony, valamint a mondott Pápai György fia: Balázs és lánya: Ilona (*insuper egregie et nobilis domine Elena vocate, filie prefati condam Benedicti filii Hym de iamdicta Derenthe* [sic!], *uxoris videlicet egregii Georgii de Papa, ac Blasii filii, et puelle Elena vocate filie eiusdem Georgii de dicta Papa*) nevében és személyében megjelent előtte és tiltakozva előadta, hogy a fent nevezettek tudomást szereztek arról, hogy a tekintetes és nagyságos Frangepán Márton, Veglia, Zengg és Modrus comes-e, nem tudni mi okból, a Zágráb megyei Lipovec várra, valamint Komogoyna és Kozthannycza kastélyokra a hozzájuk tartozó mezővárosokra és falvakra valamint minden haszonvételükre és tartozékukra (*spectabilis et magnificus dominus Martinus de Frangapan, Wegle, Segnie Modrussique comes, nescitur quo motu ductus, castrum Lyppowcz vocatum, necnon castella Komogoyna et Kozthannycza cum opidis* [sic!] *et villis necnon cunctis utilitatibus ac pertinentiis eiusdem et eorundem universis in comitatu videlicet Zagradiensi habitum* [sic!] *et existens*), amelyek a fent nevezetteket illették meg minden jogon, maga és örökösei számára V. László királytól új adományt (*nove donationis titulo*) eszközölt ki, és ezeket magának iktattatta, a fent nevezettek igen nagy kárára. A tiltakozás után Domonkos deák a fentemlítettek nevében a királyt az eladományozástól, Frangepán Mártont pedig mindenki mással együtt a birtokbavételtől eltiltotta.

DL 38907, eredeti, a Magyar Országos Levéltárban is csak fényképe van meg, ezen hátára nyomott, monoru alakú, nem záró pecsét nyoma látszik.

216.

1455. december 2. Bécs (Vjenne, f. III. post Andree)

*König Ladislaus V. verleiht manchen Adeligen, darunter auch den Inhabern
des Besitzes Lak (Komitat Veszprim), den Blutbann.*

V. László király, tekintettel híveinek, Bábolnai Bertalan fia: Jánosnak és Kovácsi János fia: Demeternek (*fidelium nostrorum Iohannis filii Bartholomei de Babona ac Demetri [sic!] filii Iohannis de Kowachy*) nem részletezett érdemeire, nekik, azaz ezen Jánosnak és Demeternek, valamint őáltaluk Hathalmi László fiainak: Lászlónak és Mihálynak, Abai Péter fiainak: Lászlónak és Andrásnak, Demeter testvérének: Lukácsnak, továbbá egyéb osztályos atyafiaiknak, akik az alábbi birtokokon részeket bírnak és birtokolnak, valamint minden örökösüknek és utódukna (*eisdem Iohanni et Demetrio, et per eos Ladislao et Michaeli filiis Ladislai de Hathalom ac Ladislao et Andree filiis Petri de Aba et Luce fratri ipsius Demetri [sic!] carnali aliisque fratribus ipsorum condivisionalibus in infrascriptis possessionibus portiones habentibus et possidentibus ipsorumque heredibus et posteritatibus universis*) a Komárom megyei Bábolna, Kajánd, a mondott Kovácsi, Agostyán, Beled, Tárkány és Kisbattyán, az Esztergom megyei Tholma, a Veszprém megyei Hathalom, Lak, Dáka és Ihász, a Győr megyei Mesterfalva és a hasonlóképp Veszprém megyei Aka (*Babona, Kajánd, Kowachy predicta, Abosthyán, Beled, Tarkan, Kysbathyan in Komoroniensi, Tholma in Strigoniensi, Hathalom, Laak, Dalka et Ihaz in Wesprimiensi, Mesterfalwa in Jauriensi et Aka similiter in Wesprimiensi comitatibus*) birtokokon szabadispánságot engedélyez.

Pannonhalma, Capsarium 6-HH (DF 207898), eredeti. Szöveg fölött jobb oldalt kancelláriai jegyzet: *Propria commissio domini regis*. (A király úr tulajdon meghagyása.)

217.

1456. január 8. Pápa (*Datum in opido nostro Papa, feria quinta proxima post festum epiphaniarum Domini anno Domini M^{mo} CCCC^o L^{mo} sexto*)

Pápa kommt als Datierungsort einer palatinalen Urkunde vor.

Garai Miklós nádor tudományvételi parancsa Veszprém megyének a Bedege-i (Bedege, EghazazBedege, HomogBedege) nemesek közti hatalmaskodási ügyben.

DL 44784, átirat: átirta Veszprém megye Apácavásáhelyt (in Vasarhel) 1456. február 21-én (7. die diei inquisitionis / deominica Invocavit prox. pret.).

218.

1456. január 8. Pápa (*Datum in opido nostro Papa, feria quinta proxima post festum epiphaniarum Domini anno eiusdem millesimo quadringentesimo quinquagesimo sexto*)

Pápa kommt als Datierungsort einer palatinalen Urkunde vor.

Garai Miklós nádor tudományvételi parancsa a veszprémi káptalannak a Bedege-i (Bedege, EghazasBedege, HomogBedege) nemesek közti hatalmaskodási ügyben.

DL 44780, átirat: átirta a veszprémi káptalan 1456. január 20-án (6. die inquisitionis / feria V. post [kihúzza: octavas] octavum diem epiphaniarum Domini prox. elapsum).

219.

1456. április 3. [Veszprém] (*4. die diei evocationis / f. IV. post resurrectionis Domini*)

Der Veszprimer Domherr Nikolaus von Pápa kommt am 31.03.1456 vor.

Garai László nádor parancsára a veszprémi káptalan Inotha-i Tamás nádori emberrel kiküldte Pápai Miklós kanonokot (*hominem nostrum, videlicet honorabilem magistrum Nicolaum de Papa, socium et concanonicum nostrum*), aki nek jelenlétében a nádori ember 1456. március 31-én a Hagmas-iakat a Koromlya-iak ellen a nádor elé megidézte.

DL 15044, eredeti, papír, hátán természetes színű zárópecsét nyomával.

220.

1456. április 22. Somlóvásárhely (*in Vasarhel, f. V. ante Alberti episcopi*)

Der Urkunde des Komitats Veszprém nach wird Georg, dem Sohn des Anton von Pápa, und Benedikt, dem Sohn des Paul von Pápa, im Namen des Verwesers der Abtei von Bél verboten, den Besitz Agyaglik zu okkupieren.

Veszprém megye, azaz Miskei Mihály deák és Dörögdi Bálint (*Mychael litteratus de Miske et Valentinus de Durugd*) alispánok valamint a szolgabírák tudtul adják, hogy György milkói püspöknek, a béli apátság kormányzójának (*reverendi in Christo patris, domini Gregorii episcopi de Mikoviensi [sic!], gubernatoris abbatie beati Martini de Beel*) nevében megjelent előttük Takácsi Pál (*Paulus de Takachy*), és eltította Pápai Antal fia: Györgyöt és Pápai Pál fia: Benedeket a Veszprém megyei Agyaglik birtok elfoglalásától és visszatartásától

(*Georgium filium Anthonii de Papa, Benedictum filium Pauli de eadem ab occupatione, detentione quarundam possessionum Agyaklyk vocatarum in comitatu Vesprimiensi existenti habitarum* [sic!]), haszonvételeinek szedésétől, határainak megjárásától és a birtok maguknak való iktatásától.

Pannonhalma, Capsarium 1080. 64-J (DF 207900), eredeti.

221.

1456. május 26. Sávoly (*Datum in Sawl, in vigilia corp. Christi*)

Durch ihre eigene Urkunde verpfändet Anna, die Gattin von Stephan Barocz von Jár, Georg, dem Sohn des Anton von Pápa, manche Teile des Besitzes Sárosdfő (Komitat Zala).

Jaar-i Barocznak mondott István felesége: Anna nemesasszony (*Nos, nobilis domina Anna, consors Stephani Barocz dicti de Jaar*) tudtul adja, hogy leányai: Borbála, Margit, Anasztázia és Ilona terhét (*onera nobilium puellarum nostrarum, dominarum Barbare, Margarethe, Anastasie et Elene vocatarum, scilicet filiarum nostrarum*) is magára vállalva, ha azok az alábbiakban megmaradni nem akarnának, jelen oklevelével (*per vigorem presentium litterarum nostrarum*) a Zala megyei Sárosdfő birtokon lévő teljes részét, azaz két teljes és lakott telket, valamint egy harmadik néptelennek a részét, hasonlóképp a Sárosdfő birtok határai közt fekvő, a Sárosdvízen lévő malomban bírt részét is (*totalem portionem nostram in possessione Sarusdfe vocata et habita nos tangentem ad duas sessiones integras et populosas, ac tertie partis unius deserte, similiter portionem nostram in quodam molendino in fluvio Sarusdvis decurrentem* [sic!] *intra metas possessionis dicte Sarusdfe habitas in comitatu Zaladiensi existentem*) minden haszonvételével és tartozékával 6 magyar aranyforintért Pápai Antal fia: Györgynek (*pro sex florenis auri puri Hungaricalibus veri et iusti ponderis Georgio filio Anthonii de Papa*) és örököseinek elzálogosítja, vállalva, hogy ezen Györgyöt és örököseit a zálog békés birtoklásában (*in pacifico dominio dictarum sessionum et molendinorum* [sic!]) megvédi mindenkivel szemben, amit ha nem tenne meg, a zálogbirtokosnak legyen joga Fwłpecz birtokon lévő részeit elfoglalni (*in possessionibus portionum* [sic!] *nostrarum Fwłpecz vocatarum condescendere valeat eo facto*), míg a 6 forintot Anna vissza nem adja, és ha Anna ezt elmulasztaná, keresztény hite megszegésében marasztaltassék el (*in violatione fidei nostre Christianitatis* [XPianitatis] *convincamur*).

DL 102534, eredeti, a hajtások mentén kissé kiszakadozott papíroklevél, a szöveg alatt, a két alsó sort is takarva, kb. 19 mm átmérőjű természetes színű pecsét minimális maradványával. Fogalmazásában és rövidítéseiben kissé bizonytalan.

222.

1456. szeptember 9. Buda (2. die nat. Virg.)

Der Palatin Ladislaus von Gara genehmigt den Paulinern von Porwa, dass sie am Flusse Tapolca, bei Pápa, dem Marktflecken des Palatins, neben ihre alte Mühle eine neuere bauen.

Garai László nádor a Szűz Mária iránti különös tisztelettől vezettetve a Porwa-i pálosoknak a Tapolca folyón, Garai Pápa mezővárosa mellett, a pálosok ugyanezen folyón lévő másik malma alatt, annak közvetlen szomszédságában egy másik malom építését engedélyezi (*in fluvio Tapolcha vocato, prope opidum nostrum Papa appellatum, infra molendinum eorundem fratrum in eodem fluvio decurrens immediate et in proxima vicinitate eiusdem unum aliud molendinum tigiariarium, vulgo kwlwsmalom nuncupatum, liberam, securam et omnimodam habeant potestatis facultatem edificandi, faciendi atque restaurandi*).

DL 22495, papír, pecsételés nyoma nélkül, valószínűleg egykorú másolat.

223.

1457. február 6. körül, Jár (*Datum in Jaar, festi [sic!] beate Dorothee virginis*)

Gregor, der Sohn des Blasius Barocz von Jár, leiht sich bei Georg von Pápa 10 Gulden bis den 12.03.1457; falls er das Geld nicht zurückgäbe, sei Georg erlaubt seinen Besitzteil in Kamond (Komitat Veszprim) zu besetzen.

Jaar-i Barocz Balázs fia: Gergely (*Nos, Gregorius filius Blasii Barocz de Jaar*) tudtul adja, hogy kölcsönvett tíz magyar aranyforintot a nemes Pápai Györgytől (*decem florenos puri auri Ungaricales a nobili viro, Georgio de Papa*) azon feltétellel, hogy ha 1457. március 12-éig (*usque festum beati Gregorii pape*), akkor ezen ünnep elmúltával a Veszprém megyei Kamond birtokon lévő részét a mondott György ezen oklevél erejével foglalhassa el, védhesse meg és használhassa, míg Gergely a tíz forintot meg nem téríti, ha pedig Györgyöt nem bocsátaná ezen birtokrész birtokába, ellentmondana, és őt nem védené meg benne bárki ellen, keresztény hite megszegésében marasztaltassék el (*extunc elapso predicto festo statim in continenti prefatus Georgius portionem nostram in*

possessione Kamond vocatam in comitatu Wesprimiensi existentem liberam habeat per presentium [sic!] occupandi, defendendi et utendi [sic!],¹⁵ quousque ipse Gregorius satisfaciet [sic!] de predictis decem florenis auri; si vero ipsum Georgium in pacifico dominio intro non mitteremus et contradiceremus et ipsum in dominio predictae portionis non servaremus contra quoslibet impetitores, extunc in fractione nostre Christianitatis [XPianitatis] convincamur eo facto).

DL 44821, eredeti, papír, szöveg alatt középpütt 21 mm átmérőjű, természetes színű pecsét.

224.

1457. február 24. Somlóvásárhely (*in Vasarhel, in Mathie*)

Der Komitat Veszprim bezeugt, dass Andreas von Attya viele Schweine des Michael Besenyő (des Petschenegen) von Attya getötet hat.

Dörögdi Bálint (*Valentinus de Dvregd*) Veszprém megyei alispán és a szolgabírák tudtul adják, hogy Attyai Besenyő Mihály, felesége: Zsuzsanna és fiai: János, Demeter és László (*Mychaelis dicti Besenew de Athya ac nobilis domine Susanna vocate, consortis, ac Iohannis, Demetrii et Ladislai, filiorum eiusdem de eadem Athya*) kérésére kiküldték Chege-i Tamás szolgabíró, aki visszatérve jelentette, hogy 1457. február 18-án (f. VI. post Valentini) Attya faluba (*ad villam Athya*) kiszállva tulajdon szemeivel győződött meg róla, hogy Athya-i András ezen Mihály sok disznáját megölte (*multos porcos prefati Mychaelis interfecisset*), ez utóbbi igen nagy kárára.

DL 93273, eredeti, papír, hátán három, teljesen lekopott kerek gyűrűspecsét-méretű pecsét nyomával, ill. a megpecsételésre utaló kis bevágásokkal.

225.

1457. december 5. [Pannonhalma] (*f. II. ante conceptionis Marie*)

Der Konvent von von Pannonhalma (Martinsberg) transkribiert Georg, dem Sohn des Anton von Pápa, die Urkunde von Michael, dem Sohn des Nikolaus Barocz von Jár, vom 10. August 1438.

A pannonhalmi konvent vitézlő Pápai Antal fia: György (*egregius Georgius filius Anthonii de Papa; prefati Georgii de Papa*) kérésére átírja vitézlő Jaar-i Barocz Miklós fia: Mihály újlaki várnagy Újlakon, 1438. augusztus 10-én kelt és a kérelmező által bemutatott oklevelét (ld. feljebb).

DL 44849, eredeti, papír, hátán kerek, természetes színű, nem záró pecsét.

¹⁵ Hiányzik: „*facultatem*”.

226.

1461.¹⁶

Georg, der Sohn des Anton von Pápa, protestiert dagegen, dass die Gattin und der Sohn des Ladislaus von Gara, einen Teil seines Pápaer Besitzes für ein geplantes Franziskanerkloster zur Zeit der Unruhen okkupiert hätten.

(Kiss István regesztája szerint) Pápai Antal fia: György, neje: Ilona, és fia: Balázs Guthi Ország Mihály nádor [!]¹⁷ előtt előadják, hogy „temporibus disturbiorum” (a zavargások idején) Garai László nádor felesége: Alexandra és fia: Jób pápai népek és jobbágyaik segítségével pápai birtokukhoz tartozó és körülhatárolt szántóföldjeiknek egy részét elfoglalták és itt Szent László tiszteletére kolostort akartak építeni s az utcát Szent László-utcának nevezni, azonkívül két rész földnek határjeleit elpusztították, melyek a pápai birtoktól különböznek s Pornovies néven ismeretesek. Ezek közül az egyik rész a Tapolca mellett keletre, a másik a borsosgyőri majortól nyugatra esik. A veszprémi káptalan a nádor [!] parancsára Alexandrát és Jóbot az elfoglalt földek visszaadására, az elpusztított határjelek visszaállítására kötelezi s egyúttal a szentferencrendiek számára építendő kolostor felállításában is megakadályozza.

Regesztá: KISS 1908/1996. 166. 10. szám. Vö. mindenekelőtt Reizner 1461-es regesztájával, REIZNER 1893/1997. 22., továbbá I. Ulászló oklevelével 1441. február 12., feljebb; a veszprémi káptalan oklevelével 1441. július 6., feljebb; Garai László oklevelével 1450. november 30., feljebb.

227.

Év nélkül, november 13. Pápa (*Datum in Papa, in festo beati Bricti [sic!] episcopi*)

Gregor, der Sohn des Anton von Pápa, verpfändet die an ihn von Jolath, dem Sohn des Blasius Barocz von Jár, und Anna, der Witwe des Stephans Barocz von Jár, früher verpfändeten Teile der Besitze Maróc, Szentadorján und Csátár (Komitat Zala) an Martin, den Sohn des Michael von Jár, weiter.

Pápai Antal fia: György (*Nos, Gregorius filius Anthoni [sic!] de Papa*) tudtul adja, hogy korábban Jári Barocz Balázs fia: Jolath és Jári Barocz István

¹⁶ Kiss István szerint 1454. de inkább 1461. valószínű, vö. REIZNER 1893/1997. 22. és Gúti Ország Mihály nádori címe.

¹⁷ 1458–1484-ig volt nádor, 1454-ben még csak ajtónállómester.

özvegye: Anna nemesasszony a Zala megyei Maróc, Szentadorján és Csatár birtokokon lévő részeit neki bizonyos pénzösszegért elzálogosították (*alyas Jolath filius Blasii Barocz de Jar ac nobilis domina Anna vocata, relictæ condam Stephani Barocz de dicta Jar, quasdam portiones possessionarias in possessionibus Marocz, Senthadorjan et Chathar vocatarum [sic!] in comitatu Zaladiensi existentibus et habitis nobis pro quadam sumpma pecuniarum in pignora verant*), s így most ő ezeket a birtokokat ugyanazon összegért, azaz Jolath részeit 65 aranyforintért, Anna asszony részeit pedig 17 aranyforintért Jári Mihály fia: Márton nemesnek elzálogosította (*ipsas portiones in dictis possessionibus pro eadem summa pecuniarum, utputa portiones dicti Jolath in sexaginta quinque florenorum auri, et portiones dicte domine Anne in decem et septem [sic!] florenorum auri nobili Martino filio Michaelis de dicta Jar in pignora verant [sic!]*), azon feltétellel, hogy Jolath vagy Anna asszony, vagy pedig örököseik ezen részeket bármikor visszaválthassák; Márton tehát, megkapván a zálogösszeget, a birtokrészeket visszaadni és visszabocsátani tartozzék, ezen sajátkezü oklevelünk [erejénél] fogva (*remittere et resignare teneatur, harum literarum [sic!] manu nostrarum [sic!] scriptarum. Datum [stb.]*).

Arhiv Hrvatske, Orsics család, fasc. 64. n. 56. (DF 276964), eredeti.

A LEVÉLTÁRI ÉS KÖNYVÉSZETI FORRÁSOK RÖVIDÍTÉSEI

- CDH = Codex diplomaticus Hungariae ecclesiasticus ac civilis. Studio et opera Georgii FEJÉR bibliothecarii regii. Budae, 1829–1844. Hivatkozott kötete: tomus X., volumen 4., 1841.
- DF = Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Diplomatikai Fényképgyűjtemény.
- DL = Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Diplomatikai Levéltár.
- ENGEL 1996 = ENGEL Pál: Magyarország világi archontológiája 1301–1457. I–II., Budapest, 1996.
- KISS 1908/1996 = A pápai plébánia története. Írta KISS István okl. hittanár, karkáplán. Veszprém, 1908. [Reprint: Pápa, 1996.]
- KUBINYI 1994 = KUBINYI András: A középkori Pápa. = Tanulmányok Pápa város történetéből. I. A kezdetektől 1970-ig. Főszerkesztő Kubinyi András. Pápa, 1994. 75–124.
- LUKCSICS 1931–1938 = LUKCSICS Pál: XV. századi pápák oklevelei. I. kötet: V. Márton pápa (1417–1431). Budapest, 1931.; II. kötet: IV. Jenő pápa (1431–1447) és V. Miklós pápa (1447–1455). Budapest, 1938.
- MATRIKEL/WIEN = Die Matrikel der Universität Wien. Im Auftrage des Akademischen Senates herausgegeben vom Institut für österreichische Geschichtsforschung. I. Band 1. Lieferung: Graz–Köln, 1954; II. Band, 1. Lieferung: Graz–Köln, 1959.

- REIZNER 1893/1997 = REIZNER János: A Gróf Esterházi család pápai levéltára = Lapok Pápa Történetéből. Panniculus ser. C., No. 66. (1997. 4. szám) 19–26. [Eredetileg megjelent: Magyar Történelmi Társulat, Budapest, 1893. 601–616.]
- SÖRÖS–RÉZNER 1905 = A pannonhalmi Szent-Benedek-rend története, szerk.: Erdélyi László, III.: A pannonhalmi főapátság története, 1405–1535., szerk.: SÖRÖS Pongrácz és RÉZNER Tibold, Bp. 1905.

ZUSAMMENFASSUNG

SZILÁRD SÜTTŐ Spätmittelalterliche Urkundenregesten zur Geschichte der Stadt Pápa (1327–1461)

Die obigen Regesten sind vor etwa einem Vierteljahrhundert für das damals von der Stadtbibliothek (Jókai Mór Városi Könyvtár) geplante Urkundenbuch der Stadt Pápa angefertigt worden. Das zu sammelnde Material umfasste alle Angaben über die mittelalterlichen Siedlungen auf dem Gebiet der heutigen Stadt Pápa (nach dem damaligen Stand der Forschung: Agyaglik, Bellérszeg, Böröllő, Hánta, Hodoska, Igar /Igal, Pápa, Parlagszeg, Sávol, Udvarsoka und Zsem-lér / Semlér), gleichwie über die Landbesitzer in der Stadt und in ihrer nächsten Umgebung, die Mitglieder des Klerus und die Studierenden an Universitäten. Der zeitliche Rahmen erstreckte sich im Falle des Verfassers ursprünglich vom Anfang der Regierung König Ludwigs I. (1342) bis zur Wahl des Matthias von Hunyad zum König (1458), aber wegen einiger sporadischen Daten gerieten in den Titel dieser Regestensammlung die oben zu lesenden Jahreszahlen. Da das entworfene Urkundenbuch letzten Endes nicht erschienen ist, so stellen wir hiermit der weiteren Forschung das gesammelte Material in Dienst.

